

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำพร้า	ถูกทอดทิ้งจาก		
15	ค.ช.ชัชชนันท์ นวลแก้ว	11	156 ม.1	-	-	-	พ่อแม่	อา	ทุนการศึกษา
16	ค.ญ.เจนจิรา นวลแก้ว	5	156 ม.1	-	-	พ่อแม่	-	ปู่ า	ทุนการศึกษา
17	นายอุดม ปาน้อย	16	21ม.1	-	-	พ่อแม่	-	ยาย	ทุนประกอบอาชีพ
18	ค.ช.เมธิพงษ์ รินทร์	9	126 ม.1	-	-	-	พ่อแม่	แม่	ทุนการศึกษา
19	ค.ญ.นุชราภรณ์ ศิริปา	12	118 ม.2	-	-	พ่อแม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
20	ค.ญ.รัตติกาล ทวีพรรณ	16	110 ม.2	✓	-	พ่อแม่	-	ยาย	ทุนประกอบอาชีพ
21	ค.ช.มนัส ทวีพันธ์	11	120 ม.2	✓	-	พ่อแม่	-	ตา	ทุนการศึกษา
22	ค.ช.ภูวดล ทวีพันธ์	8	120 ม.2	✓	-	พ่อแม่	-	ตา	ทุนการศึกษา
23	ค.ช.วัทนศิริ ผิวราม	9	58ม.2	✓	-	พ่อแม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
24	ค.ญ.สุดารัตน์ วงศ์ดอก	9	129 ม.2	-	-	-	พ่อแม่	แม่	ทุนการศึกษา
25	ค.ญ.กมลวรรณ สุภรักษ์	10	91ม.2	✓	-	พ่อแม่	-	ลุง	ทุนการศึกษา
26	ค.ญ.ทัศนีย์ กำ กิ่ง	10	91ม.2	✓	-	พ่อแม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
27	ค.ช.พลวัตร วันดี	10	80ม.2	-	-	-	พ่อแม่	แม่	ทุนการศึกษา

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำ พร้า	ถูก ทอดที่ ง จาก		
28	ด.ญ.ฝ้าย ศิริปา	11	122 ม.2	✓	-	-	แม่	พ่อ	ทุนการศึกษา
29	ด.ช.ภูวดล ทูปผล	12	93ม.2	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
30	ด.ช.ตุ้ม ผิวคำ	10	13ม.2	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
31	ด.ช.แพรพรอ อินทรยศ	6	85ม.2	✓	-	-	แม่	พ่อ	ทุนการศึกษา
32	ด.ช.ประจักษ์ ธิมา	10	87ม.2	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
33	ด.ช.วีรพันธ์ ศิริ ปา	9	80ม.2	-	✓	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
34	ด.ช.ประวัติ แซ่ยี่	5	- ม.3	-	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
35	ด.ช.ประวรรณ แซ่ยี่	5	- ม.3	-	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
36	ด.ช.สุภชัย แซ่ยี่	8	- ม.3	-	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
37	ด.ญ.หทัยทิพย์ ศรี ใจ	8	- ม.3	-	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
38	ด.ช.จักรกริช วงค์ษา	10	- ม.3	-	-	พ่อ แม่	-	ลุง	ทุนการศึกษา
39	ด.ญ.นฤมล สำราญ	13	- ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ป้า	ทุนการศึกษา
40	ด.ญ.อรณี ผิวนวน	9	- ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
41	ด.ญ.นิตยา ดอกปาน	9	- ม.3	-	✓	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำ พร้า	ถูก ทอดที่ ง จาก		
42	ด.ช.สาคร กันแสง	12	- ม.3	-	✓	แม่	พ่อ	แม่	เบี้ยสงเคราะห์
43	ด.ช.ธวัตร บุญทา	5	- ม.3	✓	-	พ่อ	แม่	พ่อ	ทุนประกอบ อาชีพ
44	ด.ช.เอก ไชยเมือง	10	- ม.3	-	-	พ่อ	-	พ่อ	ทุนประกอบ อาชีพ
47	ด.ญ.จิตาภา ปัญญา	4	- ม.3	✓	-	แม่	พ่อ	แม่	ทุนประกอบ อาชีพ
48	นายประสิทธิ์สัน ทอน	15	- ม.3	-	✓	แม่	-	แม่	ทุนประกอบ อาชีพ
49	ด.ช.บุญรอด ดวงวิไล	13	70ม.3	-	-	-	พ่อ	แม่	ทุนประกอบ อาชีพ
50	ด.ญ.เชียงใหม่ เหลมแปลง	14	56 ม.3	-	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
51	ด.ญ.เกศรา จันคำ	6	37 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
52	ด.ช.จะทอง จะเหลอ	7	155 ม.3	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
53	ด.ญ.นามีกุย จะเหลอ	12	155 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
54	ด.ช.จะสอ พะกำ	13	156 ม.3	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
55	ด.ช.สมพงษ์ จะกำ	5	147 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
56	ด.ช.อนุรักษ์ จะอื้อ	5	515 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
57	ด.ช.อาทิตย์ แสนคื้อ	1	141 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำ พร้า	ถูก ทอดที่ ง จาก		
58	ค.ช.ธิติพัฒน์ จะเลื้อ	1	503 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
59	ค.ช.ยะสอ แสนหม้อ	12	109 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
60	ค.ช.จะแกะ จะกำ	13	- ม.3	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
61	ค.ช.ชวลิต หนะน้อย	10	- ม.3	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
62	ค.ช.ออแต จะแส	4	- ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
63	ค.ช.เหลา จะปู่	10	- ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
64	สรวุฑ จิตา	4	- ม.3	-	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
65	ค.ช.จะโบ จิตา	7	- ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
66	ค.ญ.นาอื้อ จิตา	5	- ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
67	ค.ช.ไ่อะ ละหมื่น	6	- ม.3	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
68	ค.ช.จินดา จิตา	9	- ม.3	-	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
69	ค.ช.ทศพล นาหนองดุม	14	96 ม.3	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
70	ค.ช.ปิยะ ศรีพันธ์	12	128 ม.3	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
71	ค.ช.สุรวุฑ ช่วยนุกูล	4	86 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา

ที่	ชื่อ – นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำพร้า	ถูกทอดทิ้งจาก		
72	ด.ช.ศักดิ์สิทธิ์ สุนันตะ	4	33 ม.4	-	✓	พ่อ แม่	-	ปู่ย่า	เบี้ยสงเคราะห์
73	ด.ช.วิชาญ เรือนใจ	16	107 ม.4	-	✓	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
74	ด.ช.วุฒิชัย วงศ์เครา	6	49 ม.4	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนประกอบอาชีพ
75	ด.ช.ศักดิ์สิทธิ์ วงศ์สุวรรณ	16	112 ม.4	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนประกอบอาชีพ
76	ด.ช.ธีรการณ ปัญญาคำ	16	117 ม.4	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
77	ด.ช.อาทิตย์ ใจหู่	15	- ม.4	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
78	ด.ญ.รัชฎา ใจหู่	11	- ม.4	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
79	ด.ช.เบญจวัฒน์ นวลบุญ	16	110 ม.4	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
80	ด.ช.ธน จินาเรือง	16	- ม.4	✓	-	พ่อ แม่	-	ปู่ย่า	ทุนประกอบอาชีพ
81	ด.ช.ภาคภูมิ หวลกาบ	6	11 ม.4	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	เบี้ยสงเคราะห์
82	ด.ช.เอกภพ ศรีธิไกรสร	5	- ม.4	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
83	ด.ญ.ภัคจิรา คำปิ่น	8	- ม.4	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
84	ด.ช.สหบดี อินทร	11	52ม.4	-	-	แม่	-	พ่อ	ทุนประกอบอาชีพ
85	ด.ช.เอกริน จินาเรือง	14	- ม.4	-	-	แม่	-	พ่อ	ทุนประกอบอาชีพ

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำ พร้า	ถูก ทอดที่ ง จาก		
86	ด.ช.อนันต์ บุญปิ่น	7	93 ม.5	-	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
87	ด.ช.เสกสรร งามเมือง	12	6 ม.5	-	✓	พ่อ แม่	-	ป้า	ทุนการศึกษา
88	ด.ช.เฉลิม อินตะ ไพล	10	4 ม.5	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
89	ด.ญ.สุวิมล เกิดแก้ว	8	74 ม.5	✓	-	พ่อ แม่	-	ป้า	ทุนการศึกษา
90	ด.ญ.ศิริพร สุภาคำ	6	128 ม.5	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
91	ด.ญ.วิว ท้าวแก้ว	6	71 ม.5	-	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
92	ด.ช.หนุ่ม มหายศ	6	126 ม.5	-	-	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
93	ด.ช.ฤทธิเกียรติ ดอกจัน	5	8 ม.5	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนประกอบ อาชีพ
94	ด.ช.กิติ โสภา	7	22 ม.5	-	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบ อาชีพ
95	นายหนุ่ม โสภา	15	22 ม.5	-	✓	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบ อาชีพ
96	ด.ช.เทิดเกียรติ แสน โบราณ	12	129 ม.5	-	-	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
97	ด.ญ.นุชรีย์ คำเปียง	5	13 ม.6	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา	เบี้ยสงเคราะห์
98	ด.ช.นัฐพงษ์ งามเมือง	12	12 ม.6	✓	-	-	พ่อ แม่	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
99	ด.ช.นุรักษ์ ใจสม	12	9 ม.6	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา

ที่	ชื่อ – นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำพร้า	ถูกทอดทิ้งจาก		
100	ด.ช.ชนกร ยวงคำ	2	30 ม.6	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	เบี้ยสงเคราะห์
101	ด.ช.ภูวดล คุณชนะ	6	23 ม.6	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
102	ด.ญ.รุ่งริษา สุริยะ	11	- ม.6	-	✓	-	แม่	พ่อ	ทุนการศึกษา
103	ด.ญ.กลอยใจ เลิศวาริน	15	11 ม.7	-	-	พ่อ แม่	-	ป้า	ทุนการศึกษา
104	ด.ญ.อมรรัตน์ บังคมเดช	10	3 ม.7	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
105	ด.ญ.นฤมล โพธิ์	10	9 ม.7	-	-	พ่อ แม่	-	น้ำ	ทุนการศึกษา
106	ด.ญ.ปิ่นฤทัย สมพันธ์	8	23 ม.8	-	-	พ่อ แม่	-	ตา	ทุนการศึกษา
107	นางสาวอาชิรา ใจแปง	15	36 ม.8	-	-	พ่อ	-	ยาย	ทุนประกอบอาชีพ
108	ด.ญ.อัจฉรา เชาว์ไฉ	16	103 ม.8	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
109	ด.ญ.สุชาดา บุญมา	4	21 ม.8	-	-	แม่	-	พ่อ	เบี้ยสงเคราะห์
110	ด.ช.ศักดิ์ณรงค์ พริ้มจันทร์	6	59 ม.8	-	✓	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
111	ด.ญ.บุญยง งามเมือง	7	27 ม.8	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
112	ด.ช.จงกร ภูมิเพ็ง	6	2 ม.8	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
113	น.ส.รจนา คำไหว	15	81 ม.8	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำพร้า	ถูกทอดทิ้งจาก		
114	นายอเนก คำไหว	15	81 ม.8	-	✓	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
115	นายอานนท์ คำไหว	15	81 ม.8	-	✓	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
116	ด.ญ.แพรวนภา สินไชย	11	71 ม.8	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
117	ด.ญ.แก้วตา จิ่ง	10	2 ม.8	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
118	ด.ญ.กาญจนา มหายศ	11	20 ม.8	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
119	น.ส.รจนา คุณชนะ	15	74 ม.8	-	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
120	ด.ช.อนันต์ วิรามตร	8	74 ม.8	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
121	ด.ญ.กึ่งกษณ์ สันแก้ว	5	21 ม.8	✓	-	แม่	-	พ่อ	ทุนประกอบอาชีพ
122	ด.ช.มงคล บุญปิ่น	14	44 ม.9	-	✓	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
123	ด.ญ.ศศิธร แสนคำ	5	16 ม.9	✓	-	พ่อ แม่	-	ป้า	เบี้ยสงเคราะห์
124	ด.ช.ภาคภูมิ สัมพันธ์	13	22 ม.9	-	-	พ่อ แม่	-	น้ำ	ทุนการศึกษา
125	ด.ญ.ชลดา มณีรำพรรณ	6	81 ม.9	✓	-	-	แม่	พ่อ	เบี้ยสงเคราะห์
126	ด.ญ.อรสุดา กันธา	8	71 ม.9	-	-	พ่อ แม่	-	ตา	ทุนการศึกษา

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำพร้า	ถูกทอดทิ้งจาก		
127	ด.ญ.ศิราภา ใจแว้น	3	4 ม.9	✓	-	แม่	-	พ่อ	เบี้ยสงเคราะห์
128	ด.ญ.วรรณมา สีมา	12	11 ม.9	-	-	-	แม่	พ่อ	ทุนการศึกษา
129	ด.ญ.รัชชนก หลวงทอง	4	40 ม.9	-	✓	-	พ่อ	แม่	เบี้ยสงเคราะห์
130	ด.ญ.สุภาพร งามเมือง	2	53 ม.9	✓	-	-	พ่อ	แม่	เบี้ยสงเคราะห์
131	ด.ญ.ศิรินันท์ แสงแก้ว	13	55 ม.9	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
132	ด.ญ.รัตติกาล ชันคำ	9	67 ม.9	-	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนประกอบอาชีพ
133	ด.ช.ประพัฒน์ ชัยหมื่นยอง	13	68 ม.9	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
134	ด.ช.เอกชัย จะตะ	2	118 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	อา	ทุนการศึกษา
135	น.ส.ศลยาคนบสวรรค์	15	139 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	ปู่ย่า	ทุนการศึกษา
136	ด.ญ.อีโปหล่า แตกู่	8	116 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนประกอบอาชีพ
137	นายชอแต ปอดอแก้ว	16	64 ม.10	-	✓	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
138	ด.ญ.มาลี จะล่อ	11	35 ม.10	-	✓	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
139	นายยูหา แตกู่	17	116 ม.10	-	✓	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนประกอบอาชีพ

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำ พร้า	ถูก ทอดที่ ง จาก		
140	ค.ช.ทวีโรจน์ ปอแสนใจ	8	21 ม.10	-	-	พ่อ แม่	-	ตา	ทุนการศึกษา
141	นายวิชัย ปอผอง	15	47 ม.10	-	✓	พ่อ แม่	-	อา	ทุนการศึกษา
142	ค.ช.นอดา ปอบู	11	87 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	ป้า	ทุนการศึกษา
143	ค.ช.สุรศักดิ์ จะแล	2	58 ม.10	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
144	ค.ช.จะที ปะกัว	14	79 ม.10	-	✓	พ่อ แม่	-	พี่	ทุนการศึกษา
145	ค.ญ.บามีแก้ว ปะกัว	43	7 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	พี่	ทุนประกอบ อาชีพ
146	ค.ญ.พัชร จะเลื่อ	2	116 ม.10	-	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
147	ค.ญ.นามีแสง แต่กู	13	83 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
148	ค.ญ.ชุติมา คนสวรรค์	10	83 ม.10	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบ อาชีพ
149	ค.ญ.บุษกร คนสวรรค์	5	31 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
150	ค.ช.มานพ จะแตะ	6	18 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	เบี้ยสงเคราะห์
151	ค.ญ.สุนารี จะแตะ	11	18 ม.10	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนประกอบ อาชีพ
152	ค.ญ.สุนันทา จะแตะ	13	18 ม.10	✓	-	พ่อ		แม่	ทุนประกอบ อาชีพ

3.4 ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่ได้รับผลกระทบ เหตุปัจจัยของปัญหา และความต้องการ รวมถึงความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการจัดสวัสดิการเด็ก

จากการสำรวจข้อมูลของทีมวิจัย ทั้งนักวิจัย ผู้นำชุมชน และนักวิจัยชุมชนร่วม อนึ่งข้อมูลที่ได้ถึงจะเป็นข้อมูลที่ได้มาโดยตรงจากการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสอบถามในการบันทึก ข้อมูลที่ได้ประกอบด้วยเด็กและเยาวชน 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มปัญหาเด็กกำพร้า โดยปัญหาเกิดจาก พ่อหรือแม่ และทั้งพ่อและแม่ ติดเชื้อเอดส์ แล้วเสียชีวิต (ได้รับเชื้อโดยมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย และใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ส่วนมาก 80 % ผู้ชายคือสามีจะนำเชื้อมาสู่ภรรยา) จึงทำให้เด็กและเยาวชนในครอบครัว กำพร้า ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 ประเภท คือ กำพร้าพ่อ , กำพร้าแม่ และกำพร้าทั้งพ่อและแม่ โดยปัจจัยที่มาของปัญหาที่เกิดกับเด็ก ส่วนมากจะพบในอายุเด็กระหว่าง 3 ปี – 15 ปี บางกรณีครอบครัวอย่าร้าง แล้วภาระตกอยู่กับแม่ และตาย ทำให้ผู้เป็นแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ต่างจังหวัด โดยไปทำงานที่เสี่ยงต่อการได้รับเชื้อแล้วสุดท้ายก็ได้รับเชื้อและเสียชีวิต ซึ่งจากสาเหตุเกี่ยวกับกรณีนี้ พบมากที่สุดกลุ่มปัญหา หย่าร้าง

กลุ่มที่ 2 กลุ่มปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง (ถูกทอดทิ้ง) ได้มีการจำแนกการที่เด็กถูกทอดทิ้ง 4 กรณี คือ

1. เด็กที่พ่อแม่หย่าร้าง แล้วได้อาศัยอยู่กับ พ่อ หรือแม่คนใดคนหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กขาด บุคคลใดบุคคลหนึ่งในการดูแล ทั้งที่ทั้งพ่อและแม่ต่างก็มีชีวิตอยู่ทั้งคู่ แต่ได้ไปมีครอบครัวใหม่
2. เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างกันแล้วอาศัยกับ ปู่ ย่า ตา ยาย โดยไม่มีพ่อแม่คอยดูแลต่างคนต่างทิ้งให้เด็กอยู่กับญาติผู้ใหญ่ ให้คอยเลี้ยงดู ซึ่งพ่อหรือแม่บางคนยังส่งเงินให้ปู่ ย่า ตา หรือ ยาย ใช้จ่ายในการดูแล แต่บางรายไม่ส่งเลย และไม่สนใจที่จะมาดูแลเลย (โดยที่บางรายพ่อแม่ยังมีชีวิตทั้งคู่ บางรายพ่อหรือแม่ได้เสียชีวิตไปแล้ว บางรายไม่ทราบข่าวคราวของทั้งพ่อและแม่เลย)
3. ผลกระทบจากโรคเอดส์ กรณีที่พบเชื้อใน พ่อ หรือแม่ แล้วทำให้ต้องเกิดการหย่าร้าง เพราะขาด
ความเข้าใจเรื่องการดูแลสุขภาพระหว่างติดเชื้อ ประกอบกับบางกรณี
 - พ่อไปมีเมียใหม่ → เอดส์, ยาเสพติด → เสียชีวิต
 - แม่ไปมีสามีใหม่ → เอดส์, ยาเสพติด → เสียชีวิต
4. เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างกันแล้วอาศัยกับญาติ พี่ ป้า น้า ลุง โดยไม่มีพ่อแม่คอยดูแลต่างคนต่างทิ้งให้เด็กอยู่กับญาติผู้ใหญ่ ให้คอยเลี้ยงดู ซึ่งพ่อหรือแม่บางคนยังส่งเงินให้ปู่ ย่า ตา หรือ ยาย ใช้จ่ายในการดูแล แต่บางรายไม่ส่งเลย และไม่สนใจที่จะมาดูแลเลย

(โดยที่บางรายพ่อแม่ยังมีชีวิตทั้งคู่ บางรายพ่อหรือแม่ได้เสียชีวิตไปแล้ว บางรายไม่ทราบข่าวคราวของทั้งพ่อและแม่เลย)

กลุ่มที่ 3 กลุ่มปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากยาเสพติด สามารถจำแนกได้ 3 กรณีปัญหา คือ

1. ความเข้าใจการในการดูแล เอาใจใส่เด็กและเยาวชน ที่ถูกต้องของผู้ปกครอง เช่น วิทยุร่น การให้คำปรึกษา การสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ การเลี้ยงดูที่เหมาะสม การตามใจเด็กและเยาวชนที่เกินความถูกต้อง

2. เด็กได้รับผลกระทบโดยตรง คือ ได้รับสารเสพติดโดยตรง สาเหตุ คือ ติดสารเสพติดเพราะเพื่อนชักชวน และมีปัญหาในครอบครัว ขาดความรักความเอาใจใส่ และความรุนแรงของการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่

3. เด็กที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม คือ ผู้ปกครองของเด็ก คือพ่อหรือแม่, ทั้งพ่อและแม่หรือญาติผู้ปกครองที่ตนเองอาศัยอยู่ ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้ได้รับผล คือ ติดสารเสพติดเอง หรือถูกจับเข้าคุกปรับโทษจำคุก เป็นต้น จึงทำให้เกิดผลตามมาคือ เด็กขาดผู้ปกครองในการดูแล ดังกล่าวโดยเฉพาะกรณีที่ 2 จะพบมากกว่าในกรณีแรก

จากสถานการณ์ด้านปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีอยู่ในชุมชนถึง 152 ราย ที่แต่ละคนจะมีปัญหา ทางด้านร่างกายและจิตใจ สังคมที่แตกต่างกัน หากจะวิเคราะห์ประเมินลงลึกไปถึงเหตุปัจจัยของปัญหานั้น จะเป็นเหตุที่มีความเชื่อมโยงจากหลายๆ สาเหตุด้วยกันแล้วแต่จะอยู่ในกรณีใด ซึ่งสิ่งที่ทำให้เกิดนี้มีประเด็นหลักๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ทางด้านความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การได้รับการศึกษาข้อมูลข่าวสาร ความรู้ทางการศึกษา และพฤติกรรมส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจและรายได้ การแต่งงานเร็วเกินไปจึงไม่ได้ศึกษานิสัยใจคอซึ่งกันและกัน ขาดการดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครอง และรวมไปถึงการแก้ไขปัญหาดังกล่าว นั้นขาดการติดตามประเมินผล แก้ปัญหาไม่ตรงจุด

ทางทีมวิจัยจึงได้ดำเนินการวิเคราะห์แต่ละปัญหาเพื่อมาประกอบในการพิจารณา พร้อมหาต้นสายปลายเหตุของปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเพื่อนำมาวางแผนงานการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งมีข้อสรุปร่วมกันว่า การที่จะแก้ไขปัญหาลักษณะเดียวกัน หรือพร้อมกันด้วยกระบวนการเดียวกันนั้น ความเหมาะสมและคุณภาพจะไม่ทั่วถึงและไม่ตรงจุด เพราะแต่ละปัญหาต่างที่มาและคนละประเด็น เช่น จะแก้ไขปัญหาคำพราดที่อยู่ในครอบครัวยากจนในลักษณะเบี้ยยังชีพ แต่ตรงกันข้าม เด็กอีกกลุ่มหนึ่งคือ ครอบครัวหย่าร้าง มีฐานะดีแต่สภาพจิตใจแย่ หรือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากยาเสพติด เป็นต้น

โดยจากที่ผ่านมา กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก ยังคาดหวังว่าแนวทางการช่วยเหลือเด็กทั้ง 3 กลุ่มปัญหา อาจจะแก้ไขได้โดยที่จ่ายเป็นค่าเงินหรือเบี้ยสงเคราะห์ แต่เมื่อถามกับ

กลุ่มเด็ก เปรียบเทียบพฤติกรรมของเด็ก ปัจจัยด้านค่าเงินมีบ้างแต่ เมื่อเทียบกับความที่จะมีพร้อมหน้าด้วยครอบครัวหรืออำนวยความสะดวกจากพ่อแม่ล้วนจะเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ดังกล่าว

จากนั้นทีมวิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มีการวิเคราะห์และจัดระบบ มาจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สภาพปัญหา ประเมินสถานการณ์ร่วมกัน ร่วมกันระดมความคิดเพื่อกำหนดรูปแบบในการทดลองจัดสวัสดิการ ออกมาในรูปแบบกิจกรรมทางต่างๆ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการแต่ละหมู่บ้านเข้ามาร่วมดำเนินการ โดยมอบหมายให้คณะกรรมการมีหน้าที่รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลการปรับปรุงการทดลองทำกิจกรรม ที่ทุกคนได้ร่วมกันกำหนด จากการดำเนินการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อให้แต่ละฝ่ายได้มีส่วนรับรู้แล้วจึงได้กำหนดกิจกรรมขึ้น โดยกิจกรรมที่ 1 คือ การจัดกีฬาสามัคคี เพื่อสร้างความสัมพันธ์ ใกล้ชิดระหว่าง เด็ก ผู้ปกครอง อบต. องค์กรชุมชน ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การจัดเวทีเสริมทักษะด้านอาชีพให้กับเยาวชน และผู้ปกครอง การสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเสี่ยง และนอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่นอกเหนือจากแผนการดำเนินงานคือ การจัดกองทุนผ้าป่าเพื่อนช่วยเพื่อนไปช่วยหนุนเสริมกองทุนที่มีอยู่เดิม เพื่อให้การกระจายด้านการสนับสนุนทุนมีได้อย่างทั่วถึง โดยทางทีมวิจัยได้นำแผนการดำเนินงานตามกิจกรรมเหล่านี้ไปทดลองดำเนินการ (รายละเอียดการทดลองอยู่ในบทที่ 7)

บทที่ 4

ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพขององค์กรชุมชน อบต. ในการจัดสวัสดิการเด็ก

4.1 แนวคิดในการจัดสวัสดิการโดยองค์กรชุมชน

แนวคิดในการดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน แต่เดิมทีแนวคิดที่จะจัดการกับปัญหานั้น น้อย เพราะความสนใจของคนในตำบล ผู้นำ หน่วยงาน หรือองค์กรชุมชนต่างๆ อาทิ กลุ่มสตรี ผู้สูงอายุ หรือกลุ่มอื่นๆ ยังให้ความสนใจน้อย เพราะมองเป็นเรื่องที่ไกลตนเอง โดยเฉพาะบุคคลที่ไม่ได้รับผลประโยชน์จากปัญหา หรือเรียนรู้กับปัญหาจริงๆ จังๆ แต่ในระยะหลังๆ เนื่องด้วยสภาพปัญหาในพื้นที่เริ่มมากขึ้น พร้อมๆ กับการถูกกระตุ้นด้วยนโยบาย และหน่วยงานที่จะเป็นผู้สนับสนุนข้อมูล แนวทาง และสะท้อนปัญหา ชุมชนให้คนในหมู่บ้านตำบล ในพื้นที่ตำบลบ้านหลวงได้ทราบถึงข้อมูล โดยชุมชนประเด็นปัญหาที่ครอบคลุมและเป็นที่น่าสนใจ คือ “เอดส์” แนวคิดเรื่องการจัดสวัสดิการ เริ่มจากสภาพปัญหาที่คล้ายๆ กัน เกิดขึ้นในพื้นที่ที่เหมือนกัน สามารถกระทบได้กับทุกคน และอาจจะเกิดได้เช่นกัน จากปัญหาโรคเอดส์ เป็นประเด็นที่ชักจูงและโน้มน้าวทุกคน ทุกหน่วยงาน และเกี่ยวข้อง มาร่วมกันมองถึงปัญหา เกี่ยวกระทบกับกลุ่มใดมากที่สุด และวิธีการที่จะป้องกันที่จะเกิดปัญหาตามมา และแก้ไขป้องกันที่เกิดขึ้นไปแล้วนั้น

เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ เป็นจุดชนวนหนึ่งที่น่าไปสู่การแก้ไข โดยมองว่า เด็กที่กระทบจากปัญหาเอดส์ มีหลายกรณี อาทิ เด็กที่พ่อแม่ได้รับเชื้อเอดส์ , พ่อแม่เด็กตายด้วยโรคเอดส์, เด็กได้รับเชื้อถ่ายทอดมาจากแม่ติดเชื้อเอดส์ จนนำไปสู่ปัญหาที่ตามมาคือ เด็กกำพร้าเอดส์, เด็กที่ติดเชื้อเอดส์, ครอบครัวเด็กถูกกีดกันจากสังคมโดยปริยาย เพราะความไม่เข้าใจถึงปัญหาการติดต่อและความรุนแรงของเชื้อเอดส์อย่างแท้จริงของคนชุมชน

จากกรณีปัญหาดังกล่าว เป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานขององค์กรชุมชนตำบลบ้านหลวง โดยเฉพาะฝ่ายปกครองท้องถิ่น คือ ผู้ใหญ่บ้าน , ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รวมไปถึงกลุ่มต่างๆ ในตำบล ที่เริ่มได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว เพราะต้องรับทราบปัญหาผ่านกระบวนการช่วยเหลือทั้ง ประสานงาน, ช่วยเหลือโดยตรง และขอให้แก้ไข ซึ่งแต่ละปีแต่ละช่วงระยะปัญหาเริ่มทวีความรุนแรงขึ้น เมื่อเทียบกับความช่วยเหลือแล้วจะไม่เพียงพอต่อการช่วยเหลือ โดยเฉพาะการช่วยเหลือเชิงสงเคราะห์ที่จะเน้นกับการที่เมื่อเกิดปัญหาแล้ว

ดังนั้นจึงเป็นแนวคิดเริ่มต้นที่จะต้องร่วมกันในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยเฉพาะผู้นำ และชาวบ้าน ระบบเครือข่ายในชุมชน ที่จะมาป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือกับเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบ พร้อมกับการสร้างการเรียนรู้กับสภาพปัญหา การทำงานภาคีกับผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนด้วย

จากที่กล่าวมาเป็นนโยบายหนึ่งของรัฐบาลที่เน้นให้มีการกระจายอำนาจและให้มีการจัดตั้ง อบต. ที่มีบทบาทโดยตรงต่อการปกครองท้องถิ่น ดังนั้น อบต. ควรเข้ามามีส่วนร่วมในงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างจริงจัง

ในการพัฒนาโครงการฯ ได้มีการสรุปปัญหาดังนี้

การวิเคราะห์ปัญหา

“สาเหตุของปัญหาเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบากเป็นพิเศษ (เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กด้อยโอกาส) ในพื้นที่เป้าหมายของโครงการมาจากปัญหาความยากจน การขาดความรู้ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันของครอบครัว และการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมถึงครอบครัวของเด็กที่ด้อยโอกาส ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม ซึ่งเกิดจากข้อจำกัดในเรื่อง ความสามารถ ทักษะทางด้านเทคนิค และงบประมาณ ในการวางแผนและการจัดการขององค์กรท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานในพื้นที่ทั้งภาครัฐ และเอกชนในการเกื้อหนุนร่วมกันเป็นประการสำคัญ สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ การขาดการประสานงานและการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ”

กระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและการวิเคราะห์วัตถุประสงค์

คณะที่มวิจัย ผู้ออกแบบโครงการได้มีการวิเคราะห์ทางเลือกของปัญหา 2 แนวทาง และได้ตั้งหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด หลักเกณฑ์ดังกล่าวครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้ คือ :

- ก่อให้เกิดการใช้ศักยภาพขององค์กร/สถาบันมากที่สุด และเกิดผลในระยะยาว
- สนับสนุนกระบวนการ การกระจายอำนาจของรัฐ
- สร้างความเป็นเจ้าของโครงการ โดยชุมชน อบต. และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการทำงาน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่
- สร้างผลลัพธ์และผลกระทบในระดับต่างๆ
- เพื่อสร้างรูปแบบในการวางแผนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนร่วมกันที่สามารถนำไปปรับใช้ในที่อื่นๆ
- สนับสนุนวิธีการดำเนินงานแบบองค์รวมในการพัฒนางานด้านคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน โดยให้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมในทุกระดับ
- เพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มเป้าหมายในการใช้ศักยภาพตนเอง และสิทธิมนุษยชนที่ตนเองควรพึงได้รับจากสังคม
- เพิ่มขีดความสามารถของ องค์กรบริหารส่วนตำบล ในการประสานและเข้าถึงปัญหาต่างๆ ในชุมชน เพื่อองค์กรชุมชน ในบทบาทผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในกระบวนการดำเนินงาน

โครงการวิจัยการหารูปแบบในการแก้ไขปัญหที่เกิดกับเด็กและเยาวชน ในพื้นที่ โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของ อบต. , องค์การชุมชน ต่างๆในตำบล เข้ามาเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล โดยคาดหวังว่า โครงการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานการพัฒนาในด้านเด็กและเยาวชนร่วมกัน ที่นำไปใช้ในพื้นที่อื่นๆที่มีปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ในเรื่องการจัดงานส่งเสริมพัฒนา ช่วยเหลือ และเกื้อกูลเด็กในสังคม

4.2 ศักยภาพชุมชนด้านประเพณีวัฒนธรรมในการจัดสวัสดิการเด็ก

ด้านประเพณีวัฒนธรรม มองถึงอดีตกาลนั้นสามารถที่จะเป็นแนวทางกระบวนการหนึ่งที่สามารถจะมาถึงเอาวิธีการแก้ไข ป้องกันกับสภาพปัญหาที่เกิดกับเด็กได้ แต่เมื่อถึงการปฏิบัติจริงๆแล้ว ไม่สามารถที่จะทำได้จริง เนื่องด้วยสถานการณ์ชุมชน ค่านิยม สังคมนิยม ที่เน้นในการยึดถึงความเป็นสมัยใหม่ เลียนแบบ สนใจแต่ตนเอง เชิดชูในสิ่งที่ไม่ยั่งยืน เมื่อเทียบกับอดีตแล้ว ปัญหาที่เห็นได้ชัด คือ การเลิกร้างของครอบครัวใดๆ ก็ตามจะเลิกร้างยากมาก เพราะมองถึงลูกที่ต้องร่วมกันเลี้ยง ดูแล และรักษาทั้งจิตใจเป็นสำคัญ คือ กลัวที่ลูกจะรู้ว่าครอบครัวมีปัญหา , อาศัยเพื่อนบ้าน, กลัวลูกมีปมด้อย แต่เมื่อถึงที่สุดของปัญหาจริงๆ ก็สามารถแก้ไขได้คือ ปู่ย่า ตายาย สามารถดูแลได้ เพราะค่าครองชีพไม่สูงเหมือนปัจจุบัน และสังคมเก่าลูกหลานจะชอบอยู่กับปู่ย่า ตายาย มากกว่าแม่พ่อ

แต่ปัจจุบัน สังคมเปลี่ยนไป ทั้งค่านิยมในวัตถุ และการเปลี่ยนตามสภาพของจิตใจ วัฒนธรรมเก่าๆที่เห็น ไม่ว่า เด็กวัด จะเห็นว่า ปัจจุบัน เด็กวัด หรือภาษาเหนือ “ จะโยม ” คือ เด็กที่ด้อยโอกาส ไม่มีโอกาสที่จะเล่าเรียนด้วยตนเองได้ต้องเรียนหนังสือกับพระที่วัด , เด็กที่พ่อแม่เสียชีวิตกำพร้าพ่อแม่, หรือเด็กที่ถูกทอดทิ้ง จะเห็นว่าปัจจุบันมีน้อยมาก ไม่ใช่ว่าปัญหาเด็กและเยาวชนหมดไปแต่ด้วย ผู้คนเริ่มห่างจากวัด หรือคิดว่าวัดเป็นที่พึ่งแค่ทำบุญ ส่งถวายทานอาหารแก่ผู้ล่วงลับ , จัดงานประเพณี หรือที่พักผ่อน ประกอบกับจะเห็นว่า สถานการณ์ปัญหาที่เกิดกับเด็กและเยาวชนในปัจจุบันได้รับปัญหาจากผู้บังเกิดเกล้า หรือญาติมิตร หรือไม่ว่าบุคคลที่เด็กคิดว่าไว้ใจได้ที่สุด กลับเป็นผู้สร้างปัญหาให้กับเด็กเอง ตลอด จะเห็นได้จากตามหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น ข่าวพ่อข่มขืนลูกบ้าง , พี่ น้ำ ลุง ยิ่งระยะหลังๆเป็นปู่เป็นตา มากขึ้น โดยมากกระทำมาเป็นหลายๆไม่ว่า น้ำมีดหลงผิดแค่ครั้งสองครั้ง

จากปัญหาที่หยิบยกมา ในพื้นที่ตำบลบ้านหลวง จากที่ดำเนินงานงานวิจัยที่ผ่านมา มองวิเคราะห์กันว่า การที่จะนำวัฒนธรรมชุมชนมาใช้ในการป้องกัน ดูแล ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนั้น ใช้ได้ในบางกรณี แต่ต้องมีการทำงานควบคู่ไปกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะงานกิจกรรมที่สามารถสร้างคุณค่าทางจิตใจของคนมากขึ้น แต่ถ้าจะให้ใช้วิธีการ ดังกิจกรรมทดลอง คือ การนำเด็กมาเข้าค่ายคุณธรรม หรือมาอบรมเรื่องจริยธรรม ต่างๆนั้น คุณภาพการได้ผลก็ได้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าจะให้ได้ผลมากจึงต้องทำงานควบคู่กับการสร้างศักยภาพในการเรียนรู้ร่วมกันในปัญหา ทั้งผู้ปกครองเด็ก กลุ่ม

บุคคลทั่วไปในตำบลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะมองเรื่องสถานการณ์ความเป็นจริงเป็นสำคัญ สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้กับสภาพการณ์จริงได้ ส่วนด้านประเพณีวัฒนธรรมชุมชนจะค่อยซึมซับในแต่ละกิจกรรม ซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร

แต่อย่างไรก็ดี วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของชุมชนบ้านหลวงยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะประเพณีรดน้ำดำหัวคนเฒ่าคนแก่ ประเพณีตานก๋วยสลาก ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประเพณีที่บ่งบอกถึง ความสัมพันธ์ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และสิ่งสำคัญคือการนำเอาวัฒนธรรมเหล่านี้กลับมาประยุกต์ใช้ควบคู่กับการจัดสวัสดิการได้

4.3 ศักยภาพองค์กรชุมชนในการจัดสวัสดิการเด็ก

“องค์กรชุมชน” ในความหมายวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มต่างๆ ที่รวมตัวกัน ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป โดยมีเป้าหมาย และแนวทางในการสร้างสรรค์กลุ่มตนเองให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร/กลุ่มตนเอง ตำบลบ้านหลวง กลุ่มองค์กรชุมชน จากข้อมูล มีประมาณ 4-5 กลุ่ม ที่มีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มโดยมีเป้าหมายที่ต่างกันไป เช่น

1. กลุ่มสตรีแม่บ้าน ประกอบด้วย สตรีแม่บ้านที่ได้แต่งงานแล้ว หรือผ่านการมีครอบครัวมาแล้ว มารวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ช่วยงานชุมชนส่วนรวมในด้านที่สามารถจะช่วยให้ได้, การฝากออมเงินกลุ่มสตรี, และการต้อนรับแขกต่างบ้านในงานประเพณีของชุมชนจัดขึ้น

2. กลุ่มผู้สูงอายุ ประกอบด้วย บุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มาร่วมกันในการทำกิจกรรมเช่น ช่วยงานวัดในวัดพระ คือ นุ่งขาวห่มขาว, ทำบุญตักบาตร, ประชุมพบปะปรึกษาเป็นระยะเดือน, กิจกรรมด้านอาชีพผู้สูงอายุ รวมไปถึงการคัดกรองตนเองของกลุ่มในการรับเบี้ยสงเคราะห์จากหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชน

3. กลุ่มอาชีพ ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรทำไร่, กลุ่มชาวนา, กลุ่มผู้ใช้น้ำ, กลุ่มเพาะเห็ด, กลุ่มจักสาน ซึ่งแต่ละกลุ่มพยายามที่จะหางบประมาณในการที่จะมาช่วยเหลือกันในกลุ่มที่จะสร้างกองทุนในกลุ่มให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้ช่วยเหลือด้านทุนประกอบอาชีพแก่กลุ่มเอง

4. กลุ่มกิจกรรมชุมชนส่วนมากจะเป็นการเริ่มจากแนวทางการปฏิบัติของภาครัฐ เช่น กลุ่มอสม. ,กลุ่ม ธกส. ,กลุ่ม กองทุนหมู่บ้าน ,กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ,กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้ผลตอบแทนที่จะจัดสรรเป็นสินทรัพย์ได้ แต่ทำงานด้วยความเสียสละเพื่อชุมชนมากกว่า

5. กลุ่มที่ชาวบ้าน/ผู้นำ หรือรวมตัวกันขึ้น เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะทางหนึ่งเท่านั้น ในพื้นที่ตำบลบ้านหลวงมีองค์กรชุมชนที่ได้ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน และผู้ด้อยโอกาส โดยมีกิจกรรมที่ต่อเนื่องและเกิดการประสานกับกลุ่มชาวบ้าน หน่วยงานรัฐ และเอกชนในพื้นที่ อาทิเช่น

1.1 กลุ่มเครือข่ายประชาคมเอดส์ตำบลบ้านหลวง

เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มแกนนำชุมชน ประกอบด้วย กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล, กลุ่มสตรีแม่บ้าน, กลุ่ม อสม. ชาวบ้านในตำบลบ้านหลวงที่สนใจ และกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาโรคเอดส์

กิจกรรม : ในแต่ละปีจะมีกิจกรรมร่วมกัน คือ

- การจัดประชุมสรุปงานประจำปี
 - ประชุมวางแผนงานปี
 - ทุกๆ 3 เดือน/ครั้ง
 - สรุปงานประจำปี
- จัดกิจกรรมกับกลุ่มผู้ปกครองที่ได้รับเชื้อเอดส์
 - สนับสนุนทุนประกอบอาชีพ
 - เยี่ยมให้กำลังใจ
 - ให้ข้อมูลที่ทันสมัยสถานการณ์ เช่น ยาต้านไวรัส การดูแลสุขภาพ และจัดฝึกอบรมให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์
- จัดกิจกรรม ระดมทุน เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์
 - การจัดทำเสื้อธรรมรงค์
 - การจัดงานขันโตก
 - การจัดทำผ้าป่า
 - การปล่อยเงินกู้ยืมเพื่อเอาดอกผลกำไร
- การประสานเชื่อมความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่
 - จัดดำเนินกิจกรรมรณรงค์ เช่น วันเอดส์โลก, วันต่อต้านยาเสพติดโรค วันแห่งครอบครัว และสนับสนุนกิจกรรมหน่วยงานอื่นๆ ในตำบลที่ดำเนินกิจกรรมที่เกิดประโยชน์เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน
 - จัดทำแผนงานกิจกรรมแต่ละปี เสนอให้ อบต.บ้านหลวงพิจารณาในการสนับสนุนกลุ่มเครือข่ายฯ
 - การจัดสำรวจผู้ที่ได้รับเชื้อเอดส์ และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์
 - การจัดตั้งองค์กรภาครัฐหนุนเสริม เช่น สถานีอนามัย, อบต., โรงเรียน เป็นต้น

ศักยภาพของกลุ่มต่างๆ ที่กล่าวมานั้น สามารถที่สร้างเป็นภาควิธีร่วมในการทำงานร่วมกันได้ แต่ต้องมีการสร้างกระบวนการประสานงานที่ต่อเนื่องและเป็นเจ้าภาพในการประสานเชื่อม ให้เกิดการแลกเปลี่ยน พบปะ เรียนรู้ร่วมกัน

ซึ่งจะเห็นได้ว่า ภายในชุมชน จะมีกลุ่มที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งด้านเงินทุน ด้านวัตถุดิบ และด้านความคิด ซึ่งได้แก่ กองทุนต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน ได้แก่ กองทุนออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน หนึ่งล้านบาท กองทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กขคจ.) กองทุนพัฒนาอาชีพในหมู่บ้านละ 1 แสนบาท กองทุนสงเคราะห์หมู่บ้าน กองทุนกลุ่มสตรีแม่บ้าน กองทุน โดยเฉพาะกองทุนฌาปนกิจ สงเคราะห์ เป็นกลุ่มตัวอย่างหนึ่งที่เราเห็นได้ชัดเจนในด้านการให้ความร่วมมือร่วมใจ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกัน และกันเมื่อมีปัญหาจากการสูญเสียสมาชิกในครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มที่ตอบสนองความต้องการของ สมาชิกกลุ่มอย่างแท้จริง จึงถือว่าแต่ละกลุ่มจะมีเป้าประสงค์ที่ร่วมกัน ในแต่ละกรณีการรวมกลุ่ม ซึ่งแต่ละกองทุนแบ่งเป็นได้ 2 ประเภท ได้แก่ เป็นกองทุนจากภายนอกเข้ามาส่งเสริมและให้การสนับสนุน และกองทุนที่เกิดขึ้นในชุมชน ที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือกันภายในชุมชน ได้ในระดับหนึ่ง

นอกจากนี้ ภายในชุมชนเองยังมีกลุ่มอาชีพที่รวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือกันทางด้านวัตถุดิบ ทางด้านการตลาด การต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง รวมกันขาย เช่น กลุ่มเพาะเห็ด และกลุ่มเกษตรกร ชาวนา ซึ่งถือว่าชุมชนบ้านหลวง มีกลุ่ม มีงบประมาณ เพื่อรองรับหนุนเสริม ช่วยเหลือคนในชุมชนด้วยกันเองได้

และอีกประการหนึ่งที่เป็นจุดเด่นของชุมชนตำบลบ้านหลวง ได้แก่ การมีลักษณะภูมิประเทศ ที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นโอกาสที่ดี ถ้าหากมีการช่วยเหลือเสริมทักษะทางด้านอาชีพให้กับเด็ก เยาวชน ผู้ปกครองในชุมชน ที่ว่างงานให้มีความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ เนื่องจากอำเภอแม่เมาะ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง สิ่งที่ได้กล่าวมานี้ถือได้ว่าเป็นศักยภาพด้านหนึ่งของชุมชนในการจัดสวัสดิการ ทั้งทางด้าน การเงิน ความมีน้ำใจ ความสัมพันธ์ทางชุมชน การช่วยเหลือจากคนในชุมชน และจากองค์กรภาครัฐและเอกชน

4.4 ศักยภาพองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการจัดสวัสดิการเด็ก

ตั้งแต่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และฉบับแก้ไขจนถึงปัจจุบัน ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีผลบังคับใช้ ทางรัฐบาลการบริหารโดย พล.อ. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศปฏิรูปราชการทั้งระบบ จึงได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการบริหารงานของรัฐบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับที่รัฐบาลมีนโยบายในการเร่งรัดกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน , ระบบงานการเงิน การคลัง , การบริหารงานบุคคล และการกำกับดูแลและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและมีความอิสระที่จะบริหารงาน เพื่อสนองตอบความต้องการของพี่น้องประชาชนในหมู่บ้านตำบล รวมทั้งให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านให้มากขึ้น ในส่วนขององค์การบริหาร

ส่วนตำบล (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง) นั้น การที่เราจะให้มีการพัฒนา ความเจริญประสิทธิ ภาพ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวได้นั้น ไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่ากลไกที่สำคัญที่จะสนับสนุนการ บริหารงานให้สำเร็จลุล่วงได้ดีที่สุด คือ ความสมานฉันท์สามัคคีของหมู่คณะสมาชิก อบต.ทุกท่าน ตลอดถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ประชาชนในตำบล ทุกหมู่เหล่า ต้องเข้ามามีบทบาทร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ได้เริ่มดำเนินงานด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการเกิดการ วิเคราะห์ศักยภาพของบุคลากร พร้อมได้รับจัดวางแผนบุคลากร ในส่วนสมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านหลวง ในการร่วมบริหารงานพัฒนาตำบล ในนาม เรียกว่า “คณะอนุกรรมการ” พิจารณา กลั่น กรอง นำเสนอแผนงาน โดยมีการจัดฝ่ายในแต่ละด้าน 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2. ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย
4. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว
5. ด้านบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกท่านได้ตระหนักถึงความสำคัญ ของการเป็นตัวแทนของพี่น้องประชาชน และเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ต่อกฎหมายข้อบังคับ ระเบียบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งๆ ขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวงได้กำหนดกรอบภารกิจที่มอบให้สมาชิกอบต.ทุกท่านได้ ปฏิบัติหน้าที่ตามส่วนงานทั้ง 6 ด้าน เพื่อเป็นการปฏิบัติภารกิจให้เป็นไปตามแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ บรรลุตามเป้าหมายและเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของสมาชิก อบต. ให้มีวิสัยทัศน์ในการแก้ไขปัญหา ท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของ อบต.บ้านหลวงแล้วว่า มีกลุ่มคณะทำงานที่มีความพร้อมในการ ทำงานเพื่อพัฒนาชุมชน ในแต่ละฝ่าย มีความพร้อมด้านสถานที่ มีเงินงบประมาณที่ได้รับการ สนับสนุนจากรัฐเพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งพิสูจน์ได้จาก อบต.บ้านหลวงได้รางวัลชนะเลิศในการประกวด อบต.ที่มีธรรมชาติได้ที่ 1 ของจังหวัดเชียงใหม่ และได้ที่ 3 ในระดับภาคเหนือ โดยทางอบต.ได้นำ เงินรางวัลที่ได้มาหนุนเสริมงานในชุมชนอีกด้วย

บทที่ 5

กระบวนการและกลไกการแก้ไขปัญหา

5.1 กระบวนการการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กในตำบลบ้านหลวง

แต่เดิมกิจกรรมที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในตำบลบ้านหลวง เป็นกิจกรรมที่คล้ายกับหน่วยงานอื่นๆทั่วไป คือ กีฬาต้านยาเสพติด , จัดวันเด็กแห่งชาติประกวดต่างๆ เช่น คำขวัญ เรียงความ ในวันสำคัญ เป็นต้น รวมไปถึงการด้านการส่งเสริม เช่น ทุนการศึกษาช่วยเหลือเด็กเรียนดีแต่ยากจน ส่วนด้านผู้ปกครองของเด็กจะมี เบี้ยผู้สูงอายุ หรือผู้พิการ ซึ่งแต่ละกิจกรรมที่จัด เมื่อมองถึงกลุ่มเป้าหมายแล้ว จะเป็นกลุ่มเด็กทั่วไปในตำบล อาทิเช่น

- กิจกรรมกีฬา : ส่วนมากกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วม จะมีการคัดเลือกเด็กที่เล่นเก่ง เล่นดี มีความสามารถ และพร้อมด้านเวลาในการเข้าร่วม
- วันเด็ก : กลุ่มเป้าหมายครอบคลุมทั้งตำบล แต่เมื่อถึงกิจกรรมการเล่นจะเป็นกลุ่มเด็กที่กล้าแสดงออก มีความสามารถ หรือเด็กที่ค่อนข้างจะมีโอกาส และจะเน้นด้านการให้รางวัลกับเด็กเป็นส่วนมากเพื่อแลกกับความสนุกสนาน และแข่งขัน
- การแจกทุนการศึกษา : กลุ่มเป้าหมายจะต้องเรียนหนังสือเก่ง เกรดเฉลี่ยสูง และมีความกระตือรือร้น โดยผ่านกระบวนการคัดเลือกในการรับทุนจากผู้ให้ เพราะจำนวนทุนมีจำกัด
- ส่วนผู้ปกครอง : จะเป็นการมอบเบี้ยสงเคราะห์เป็นรายๆ โดยผ่านกระบวนการคัดเลือกในระดับหมู่บ้าน เพื่อมาพิจารณาในระดับตำบลอีกครั้ง เบี้ยหรือสิ่งของ ที่ให้ มีทั้งเงิน ,เครื่องนุ่งห่มตามแต่งบประมาณที่มีอยู่

ดังนั้นเมื่อ มองถึงกลุ่มเป้าหมายที่จะเน้นในการช่วยเหลือและให้ความสำคัญจริงๆ คือ เด็กกำพร้า,เด็กที่ได้รับผลกระทบเอดส์, เด็กถูกทอดทิ้ง, เด็กที่ได้รับผลกระทบจากยาเสพติด, หรือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ย่ำแย่ ส่วนมากจะไม่เข้าถึงกิจกรรมเหล่านั้นที่กล่าวมาไม่ เพราะหนึ่งสภาพจิตใจส่วนหนึ่งได้รับผลกระทบจากสภาพปัญหา หรือการกีดกันทางสังคมชุมชน มีการเปรียบเทียบกับปัญหา เช่น โรคเอดส์ บ้าง ปัญหายาเสพติดบ้าง ทำให้ตั้งข้อรังเกียจ ทำให้กลุ่มที่มิวิจัยได้มีเวทีสร้างกระบวนการทางความคิดสร้างความเข้าใจในสภาพปัญหาของชุมชน รวมไปถึงการเข้าใจสภาพปัญหา โดยผ่านกระบวนการเวทีในระดับหมู่บ้าน เพื่อที่จะหากระบวนการคิดที่จะเข้าการป้องกัน แก้ไข และมุมมองของคนในหมู่บ้านในตำบล ก่อนที่จะมีเวทีในระดับตำบล ในการที่จะหาวิธีการที่จะทำงานกับเด็กและเยาวชน เพื่อกำหนดกติกา ร่วมกันทั้ง 10 หมู่บ้านพิจารณาเห็นชอบ เป็นกติกา กฎเกณฑ์และกลไกการดูแลและช่วยเหลือเด็ก ทั้งนี้เสนอให้ อบต.กำหนดเป็นข้อบังคับ และบรรจุ

เป็นแผนงานประจำของ อบต. พร้อมนำไปกำหนดแผนงานและงบประมาณการจัดตั้งกองทุนดูแลและช่วยเหลือเด็ก พร้อมทั้งการติดตามการปรับปรุงและประเมินผลกิจกรรมใน 4 ประเด็น คือ

1. งานป้องกัน

1. งานดูแล
2. งานแก้ไข
3. หน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

เมื่อได้ร่างกติกาและนำสู่ในแผนพัฒนาตำบล เพื่อให้สภา อบต.พิจารณา ไปกำหนดเป็นแผนงานข้อบัญญัติตำบลแล้ว ยังมีกิจกรรมต่อเนื่องในเรื่อง กิจกรรมทดลองดำเนินการ ซึ่งบางครั้งต้องทำความเข้าใจการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาใดก็ตาม เมื่อต้องการที่จะใช้งบประมาณของรัฐซึ่งเป็นภาษีของประชาชน ต้องมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการที่จะทำงานดังกล่าว จึงนำไปสู่กิจกรรมที่ดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม คือ

1. กิจกรรมกับผู้นำและประชาชนในพื้นที่ คือ กิจกรรมประชุมหารือ, การเก็บข้อมูล จัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อสามารถที่จะนำไปการกำหนดแผนและกิจกรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์และเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมาย พร้อมๆกับการช่วยเหลือ จึงเป็นเวทีเรียนรู้ร่วมกัน

2. กิจกรรมกับกลุ่มเด็กและเยาวชน ที่ได้มีข้อมูลจากการดำเนินการเก็บในระบบฐานข้อมูล คือ กิจกรรมค่ายเด็ก, กีฬาพื้นบ้านครอบครัวสัมพันธ์ และกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพของเยาวชนที่สนใจในการพัฒนานำไปสู่อาชีพในอนาคต เป็นต้น

3. กิจกรรมกับผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน โดยมองถึงความศักยภาพ ความถนัด ความต้องการ และความเหมาะสม โดยมองถึงจะเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ จึงได้มีกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพของผู้ปกครอง คือ การอบรมนวดแผนไทย ให้กับผู้ปกครองของเด็ก ซึ่งส่วนมากจะเป็นผู้หญิง

จากทั้งสามกิจกรรม เมื่อเทียบกับความสำเร็จและจุดคุ้มทุนแล้ว เกินกว่าคุ้ม เพราะงบประมาณที่ได้จาก สกว. เพียงเป็นจุดฉนวนแต่ทุนที่ได้จากชุมชน ทั้งกำลังใจ ปัจจัยอื่นๆ เช่น กองทุน ขนบ ความร่วมมือ นั้นมาก และเป็นที่สนใจในการที่เห็นความสำคัญของกิจกรรมด้านนี้ โดยเฉพาะ ตัวอย่าง กิจกรรมการเข้าค่ายเด็กรักถิ่น, กีฬาครอบครัวสัมพันธ์พ่อแม่ลูก นั้นทำให้ทราบถึงความต้องการ ความรู้สึก จนนำไปสู่แนวทางการจัดสวัสดิการของเด็กได้ในระดับหนึ่ง ว่าเด็กนั้นต้องการอะไร บ้าง เช่น ข้อมูลที่ได้จากกิจกรรม คือ

- อยากมีครอบครัวที่อบอุ่น เด็กทุกคนนั้นไม่ต้องการที่จะให้พ่อแม่หย่าร้าง กัน เพราะการหย่าร้างคือจุดเริ่มต้นของปัญหาเด็กจะได้รับผลกระทบเกิดจากการหย่าร้างคือขาดความอบอุ่น จากเด็กที่เคยยิ้มแย้มก็ทำให้ไปสู่การเป็นเด็กที่เก็บตัว เริ่มหายจากเพื่อนๆ นานเข้ากลายเป็นเด็กมีปัญหา บางรายอาจประชดชีวิต ประชดสังคม กลายเป็นปัญหาที่เห็นได้จากสื่อต่าง ๆ นั้น

- เด็กและผู้ปกครองที่ครอบครัวหย่าร้างได้มีส่วนร่วม ทำให้เราได้เห็นการมอบความรักและการช่วยเหลือกัน รวมทั้ง การมีเวลาได้มีชีวิตอยู่ร่วมกัน ความเอื้ออาทร
- การยอมรับจากคนรอบข้าง

จากกระบวนการดังกล่าว เป็นแนวทางที่สามารถจะสร้างให้มีความต่อเนื่องและดำเนินได้ตลอดทุกปี ซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องมีปัญหาเกิดขึ้นก่อน เพราะเป็นทั้งเครื่องมือป้องกันและการแก้ไข สังเกตกิจกรรมจะเน้นด้านสร้างสภาพจิตใจของเด็กและผู้ปกครองเป็นสำคัญ ประกอบกับสังเกตได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมจากชุมชนอย่างมากมาย

5.2 การสร้างกลไกการจัดสวัสดิการเด็กในตำบลบ้านหลวง

กลไกในการขับเคลื่อนงาน เป็นวิธีการหนึ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมาที่มียุทธศาสตร์ พยายามที่หลีกเลี่ยงการทำงานเชิงโครงสร้างเชิงอำนาจ อาทิ คำสั่ง ข้อบังคับระเบียบ การแต่งตั้ง แต่ด้วยได้มีการทดลองดำเนินการช่วงเริ่มต้น โครงการ แต่เมื่อดำเนินได้สักระยะต้องยอมรับผลการที่จะขับเคลื่อนงานที่จะแก้ไขปัญหาบางครั้งต้องอาศัย รูปแบบที่กำหนดมาตรฐานในการทำเพื่อที่จะครอบคลุมการทำงานที่ทั่วถึงมากขึ้น โดยเฉพาะงานด้านนโยบาย กลุ่มที่มียุทธศาสตร์ได้ใช้กระบวนการเวทีประชาคมมาเป็นเครื่องมือในการกำหนดกลไกการทำงาน คือ เริ่มแต่เวลาในชุมชน ที่หารือกับชาวบ้านในพื้นที่ถึงสิ่งที่ก้าวไปสู่การแก้ไขปัญหาที่แท้จริงของปัญหาเด็กและเยาวชน องค์ประกอบควรจะเป็นอย่างไร หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้ง 10 หมู่บ้านมาเป็นบทสรุปหรือในเวทีระดับตำบล ว่าควรจะมีกลไกการทำงานการร่วมกันอย่างไร เพื่อจะถึงการแก้ไขและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จึงได้รูปแบบ 2 รูปแบบ มาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงาน คือ ในนามคณะทำงาน “คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็ก” โดยมีคำสั่งพร้อมแต่งตั้งจาก นายก อบต.การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง พร้อมร่วมกันกำหนดตำแหน่ง บาท และขอบเขต ร่วมกันทั้ง 2 รูปแบบ คือ

1. คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กหมู่บ้าน (คสค.หมู่บ้าน) ซึ่ง จะมี องค์ประกอบ คนในหมู่บ้าน คือ

1. ผู้ใหญ่บ้าน	เป็นประธาน
2. หัวหน้ากิจการสตรี (ประธานกลุ่มแม่บ้าน)	เป็นรองประธาน
3. หัวหน้าฝ่ายกิจการสวัสดิการสังคม (ประธาน อสม.)	เป็นเหรัญญิก
4. ประธานผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน	เป็นกรรมการ
5. ประธานกลุ่มเยาวชนประจำหมู่บ้าน	เป็นกรรมการ
6. หัวหน้าครัวเรือนเป้าหมาย (ที่ประสบปัญหาเด็ก/เยาวชน) 1 คน	เป็นกรรมการ
7. หัวหน้าครัวเรือนเป้าหมาย (ที่ประสบปัญหาเด็ก/เยาวชน) 1 คน	เป็นกรรมการ
8. อาสาสมัครชาวบ้าน (อพม. 2 คน ชาย/หญิง)	เป็นกรรมการ

9. สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน 1 คน

เป็นกรรมการและเลขานุการ

10. สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน 1 คน

เป็นกรรมการและผู้ช่วย เลขานุการ

บทบาท/หน้าที่

1. ประชุมประจำเดือน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และความจำเป็นเพื่อรับทราบและแลกเปลี่ยนข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินโครงการและการปกป้องคุ้มครองเด็กในหมู่บ้านจากการรายงานของ อพม.

2. รายงานการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กตำบลทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ประธานหรือผู้แทน คสค.หมู่บ้าน มีหน้าที่ต้องเข้าร่วมการประชุม คสค.ตำบล

3. จัดกิจกรรม/สิ่งจูงใจกระตุ้นการดำเนินโครงการ และปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กตลอดการทำงาน ของ อพม.

4. ติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการและการปกป้องคุ้มครองพัฒนาเด็กและเยาวชน

5. ประสานกับ อบต. พิจารณาตั้งงบประมาณ เพื่อจัดโครงการด้านการป้องกันและคุ้มครองเด็ก

6. ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ พี่นุญเด็กด้อยโอกาสที่ประสบปัญหา เช่น ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกรังแก เจ็บป่วย ขาดสารอาหาร เป็นต้น

2. คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กตำบล (คสค.ตำบล) ซึ่ง จะมี องค์ประกอบ คณะกรรมการระดับหมู่บ้านเข้าร่วมในการประสานงานในระดับตำบล คือ

1. กำนัน

เป็นประธาน

2. นายก อบต. หรือ รอง นายก อบต. 1 คน

เป็นรองประธาน

3. ประธานกิจการสตรีระดับตำบล

เป็นเหรัญญิก

4. ประธานคณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กหมู่บ้าน

เป็นกรรมการ

5. ประธานผู้สูงอายุระดับตำบล

เป็นกรรมการ

6. ประธานกลุ่มเยาวชนระดับตำบล

เป็นกรรมการ

7. ประธานประชาคมตำบล

เป็นกรรมการ

8. ปลัด อบต.

เป็นกรรมการและเลขานุการ

9. หัวหน้าทีมวิจัย

เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษา

1. ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล

2. ตัวแทนครูในตำบล

3. เกษตรตำบล / พัฒนาการประจำตำบล / สาธารณะสุขตำบล

4. ตัวแทนสถานีตำรวจชุมชนตำบล หรือหัวหน้าสายตรวจ

บทบาท คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กตำบล มีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ สนับสนุน อบต. ในการทำงานด้านสังคม ซึ่งเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

หน้าที่

1. ประชุมร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อรับทราบความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กในตำบล
2. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามโครงการ และการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็ก
3. จัดกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน และกิจกรรมสร้างสิ่งจูงใจในการทำงานของ อพม.
4. ช่วยเหลือ สนับสนุนเด็ก/ดำเนินโครงการตามที่ได้รับรายงานจาก คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กหมู่บ้านถ้าเกินขีดความสามารถให้รายงานคณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กอำเภอหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. ประสานงานกับ อบต. พิจารณาตั้งงบประมาณสนับสนุน เช่น การส่งตัวเด็กเข้ารับการรักษาพยาบาล ส่งตัวไปสถานสงเคราะห์ การสงเคราะห์ ฯลฯ
6. ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ พื้นฟูเด็กด้อยโอกาสที่ประสบปัญหา เช่น ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกรังแก เจ็บป่วย ขาดสารอาหาร เป็นต้น

นอกจากมีกระบวนการทำงานที่เน้นรูปแบบเชิงรัฐ ที่เน้นการประสานการทำงานเชิงโครงสร้างสายอำนาจแล้ว นั้น ในกลุ่มขององค์กรชุมชนมีการทำงานในรูปแบบถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น คือ กลุ่มคณะกรรมการเครือข่ายประชาคมเอดส์ที่ประกอบด้วย คณะกรรมการที่มาจากผู้นำชุมชน อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มสตรีแม่บ้าน และตัวแทนชาวบ้านที่สนใจที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยมีการประสานงานกับองค์กรเพื่อนร่วมงานทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรภาครัฐทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ตำบล อนึ่งในบทบาทของกลไกองค์กรบริหารส่วนตำบล ก็เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนเพราะมีโครงสร้างทางสายงานที่ใกล้ชิดกับชุมชนคือ จะมีการแบ่งสรรในบทบาทที่ตนเองสนใจและเหมาะสมที่จะเข้าไปเรียนรู้กระบวนการ รับทราบปัญหา และพร้อมร่วมในกิจกรรม คือ ฝ่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต จะมีสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง 3 ท่านที่เข้าไปร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานพัฒนาคน โดยบทบาทจะเป็นผู้กระตุ้นและคัดกรองโครงการเบื้องต้นก่อนที่จะมีการนำเสนอสู่สภาองค์กรบริหารส่วนตำบล โดยมีการประสานงานคือ

- จัดเวทีกระตุ้นระดมสมอง เพื่อหาความต้องการ และสรุปประเด็นร่วม
- นำเสนอแนวคิด กระบวนการเข้าสู่รูปแบบเวทีประชาคมทั้งในระดับตำบลและหมู่บ้าน เพื่อร่วมพิจารณาความสำคัญเห็นชอบ

- นำผลสรุปที่ได้เข้าสู่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้คณะผู้บริหารพิจารณาในแนวทางหลักการ และร่วมกันตระหนักและช่วยเหลือ

นอกจากนี้แล้ว นอกจากในการทำงานกับคณะกรรมการเครือข่ายประชาคมเอดส์แล้ว ในการทำงานกับคณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กและเครือข่ายผู้สูงอายุตำบลบ้านหลวง ในทุกปีจะได้มีการร่วมกันในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลสถิติและประเมินการช่วยเหลือ พร้อมทั้งนำไปเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงการ/งบประมาณและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการทำงานทั้ง 3 ประเด็น คือ ป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือต่อไป โดยทางคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวงจะเป็นบทบาทผู้ประสานและจัดทำระบบฐานข้อมูล ส่วนเครือข่ายผู้นำทั้งกลุ่มผู้เกี่ยวข้องจะได้เรียนรู้กระบวนการในการจัดเก็บข้อมูลเชิงลึก และผ่านกระบวนการพิจารณาเห็นชอบจากระดับหมู่บ้านต่อไป

โดยจากประสบการณ์ในการดำเนินงานดังกล่าว ทีมวิจัยได้เข้าร่วมกระบวนการตลอดและได้บทสรุปร่วมกัน หรือชุดประสบการณ์ตรง คือ คณะทำงานได้มีการประสานงานได้ในระดับหนึ่ง เพราะตามโครงสร้างแล้ว การมีส่วนร่วมของบุคคล ผู้นำ กลุ่มเป้าหมาย เข้ามาร่วมในการทำงานเป็นรูปแบบและกลไกที่จะขับเคลื่อนงานได้ แต่ปัญหาคือ บางครั้งการทำงานในลักษณะที่เป็นรูปแบบมากเกินไป ทำให้เกิดการมองถึงงบประมาณที่จะต้องเป็น องค์ประกอบที่สำคัญทุกครั้ง โดยประกอบกับกิจกรรมมีการขาดช่วง ขาดความต่อเนื่องตามแผนที่วางไว้ จึงดูเหมือนขาดการให้ความสำคัญในประเด็นงาน ซึ่งต้องปรับปรุงมากในเรื่องของ ทักษะคิดของผู้นำ โดยเฉพาะความตระหนักการรู้สึกเป็นเจ้าของของปัญหา ในบทบาทผู้นำชุมชน แต่ที่ผ่านมามีถือว่าเป็นกลไกหนึ่งที่จะขับเคลื่อนกระบวนการทำงานให้นำไปสู่การแก้ไขได้

จากกระบวนการการ/แผนงานกิจกรรมที่วางไว้ในโครงการวิจัยนี้ ตัวกิจกรรมอาจจะไม่มีความแตกต่างกับการดำเนินงานการจัดสวัสดิการที่ผ่านมาของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ แต่จุดประสงค์ เป้าหมายของการดำเนินงานนั้นจะแฝงด้วยพื้นฐานทางวัฒนธรรม ความเอื้ออาทร การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชนชนบท เช่น การใช้ประเพณีเข้ามาหนุนเสริมในการช่วยเหลือ สนับสนุนการศึกษาให้กับเด็ก ซึ่งบางอย่างไม่จำเป็นต้องตัวเงินเพียงเท่านั้น บางอย่างอาจจะเป็นสิ่งของ อาทิเช่น ผ้าป่าเสื้อผ้า ผ้าป่าสิ่งของเครื่องใช้ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่มาเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนในรูปแบบอื่นๆ หรือการใช้การไปมาหาสู่กันและกันเข้ามาเสริมด้านการให้กำลังใจ การเยี่ยมบ้าน การให้คำปรึกษา การจัดโอกาสด้านต่างๆ ให้กับเด็กและเยาวชน ได้มีโอกาสได้ทำในสิ่งที่ถูกที่ควร สิ่งเหล่านี้ต้องมีกลไก มีขอบเขต ตัวชี้วัด การติดตามประเมินผล ควบคู่กันไปด้วยเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการปรับประยุกต์วิธีการ/กระบวนการทำงานของปัจจุบันกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชน

บทที่ 6

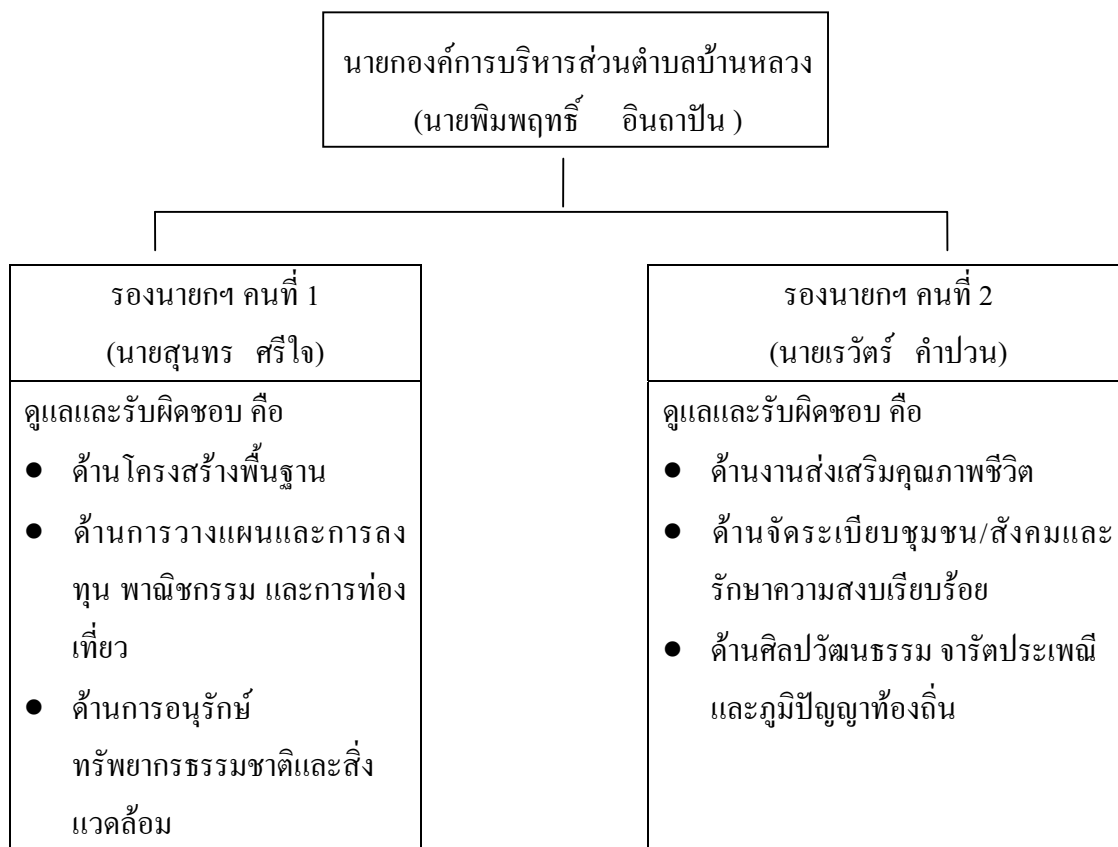
รูปแบบแนวทางการดูแลป้องกัน และแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กตำบลบ้านหลวง

6.1 โครงสร้างการบริหารงานในการดำเนินงานพัฒนาตำบลบ้านหลวง โดยกระบวนการกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลักษณะภาคีความร่วมมือกับชุมชน

ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวงเน้นการทำงานที่สร้างบทบาทการทำงานของสมาชิก อบต. และการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนมากที่สุด เพราะการแก้ไขปัญหาที่จะได้ผลต้องมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและรับรู้สถานการณ์ในการแก้ไขร่วมกัน จึงได้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง เพื่อที่จะสามารถได้มีคุณภาพในการทำงานยิ่งขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ได้กำหนดกรอบภารกิจที่มอบให้กับสมาชิก อบต. ทุกคน ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามส่วนงานทั้ง 6 ด้าน เพื่อเป็นการปฏิบัติภารกิจให้เป็นไปตามแผนพัฒนาท้องถิ่นให้บรรลุตามเป้าหมายและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของสมาชิก อบต. ให้มีวิสัยทัศน์ในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

ส่วนที่ 1 : คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง (รายละเอียดด้านล่าง)

ส่วนที่ 2 : สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	ด้านส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต
1. นายดวงคำ ขัดเขียว ประธาน 2. นายจันทร์ ยาวิชัย กรรมการ 3. นายสมาน อะโน กรรมการ มีหน้าที่ คือ 1.1 การคมนาคม - ทางบก / ทางน้ำ 1.2 สาธารณูปโภค - แหล่งน้ำอุปโภค บริโภค - แหล่งน้ำทำการเกษตร - เขื่อนฝาย คู คลอง 1.3 สาธารณูปการ - การจัดให้มีตลาด	1. นายวินัย ขันคำกาศ ประธาน 2. นายสุนทร บุญเรือง กรรมการ 3. นายสิงห์วัน กุญแก้ว กรรมการ มีหน้าที่ คือ 1.1 ส่งเสริมพัฒนาอาชีพราษฎร 1.2 งานสวัสดิการสังคม - การสังคมสงเคราะห์ - การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาส 1.3 นันทนาการ - การส่งเสริมกีฬา - การจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	ด้านส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต
<ul style="list-style-type: none"> - คู่มือตลาดกลางในชุมชนในหมู่บ้าน <p>1.4 การจัดผังเมืองให้เป็นระเบียบเรียบร้อย</p> <p>การควบคุมอาคาร/การก่อสร้าง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดลานกีฬาตามยาเสพติด/สนามกีฬา <p>1.4 การศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การศึกษานอกระบบ - การศึกษาในระบบ - ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก <p>1.5 การสาธารณสุข</p> <ul style="list-style-type: none"> - การรักษาพยาบาล - การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ

ด้านวางแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชย์กรรม / การท่องเที่ยว	ด้านจัดระเบียบชุมชน/สังคม และรักษาความสงบเรียบร้อย
<p>1. นายวิศิษฐ์ สันใจ ประธาน</p> <p>2. นายอินสอน ท้าวเมืองมา กรรมการ</p> <p>3. นายยาพู ป่อแสนใจ กรรมการ</p> <p>มีหน้าที่ คือ</p> <p>1.1 การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น</p> <p>1.2 การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี</p> <p>1.3 การส่งเสริมการลงทุน</p> <p>1.4 การพาณิชย์กรรม/อุตสาหกรรม</p> <p>1.5 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์</p>	<p>1. นายคำ ปั่นแก้ว ประธาน</p> <p>2. นายสายันต์ สุภาคำ กรรมการ</p> <p>3. นายอินเนตร ปั่นสม กรรมการ</p> <p>มีหน้าที่ คือ</p> <p>1.1 ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพของประชาชน</p> <p>1.2 ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น</p> <p>1.3 การมีส่วนร่วมในการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในท้องถิ่น</p>

ด้านบริการและการจัดการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
1. นายบุญช่วย จันทำ ประธาน 2. นางสาวฝน บัวแก้ว กรรมการ 3. นายลาอี จะเสือ กรรมการ มีหน้าที่ คือ 1.1 การคุ้มครอง ดูแล บำรุงรักษาประโยชน์ จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืน 1.2 การดูแลทางด้านสิ่งแวดล้อม มลภาวะ เป็นพิษ 1.3 การดูแล กำจัดขยะมูลฝอย 1.4 จัดหาแหล่งที่ทิ้งขยะมูลฝอยให้ถูกต้อง ตามหลักอนามัย	1. นายเกรียงไกร นันตรัตน์ ประธาน 2. นายดวงคำ จัดเขียว กรรมการ 3. นายสิริวิชัย ปอญ กรรมการ มีหน้าที่ คือ 1.1 การดูแลโบราณสถาน/โบราณวัตถุ 1.2 การจัดให้มีห้องสมุดประชาชน /พิพิธภัณฑ 1.3 การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น - หมอเมือง/หมอชาวบ้าน - จักสาน/หัตถกรรมฝีมือ/ปูนปั้น/ แกะสลัก - พืชสมุนไพร

จากกระบวนการจัดโครงสร้างกระบวนการกระจายอำนาจบริหารงานดังกล่าว คือ คณะ
อนุกรรมการที่มาจาก สมาชิกการบริหารส่วนตำบล ที่แบ่งตามโครงสร้างตามที่สมาชิกแต่ละคน
มีความสนใจ มีความถนัดในกระบวนการทำงานจะต้องมีบทบาท คือ

1. คัดกรองโครงการจากชาวบ้าน พร้อมทั้งร่วมศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน
แต่ละหมู่บ้านทั้งตำบลตามแผนงานและโครงการเร่งด่วน เพื่อนำพิจารณา โดยคณะกรรมการทั้ง 6
ด้าน คือ “ คณะอนุกรรมการ ” โดยลงพื้นที่ประสานงานชุมชน หน่วยงานเกี่ยวข้อง ร่วมประชาคม
และศึกษาปัญหากับกลุ่มเป้าหมายที่เสนอแผนงานสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล

2. นำข้อมูลที่ผ่านมาการคัดกรอง และวิเคราะห์ร่วมจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดย
ในการดำเนินงานเวทีทุกครั้งจะต้องมี (รองนายก ฯ) ซึ่งเป็นตัวแทนของคณะผู้บริหารร่วมใน
กระบวนการศึกษาทุกครั้ง เมื่อได้ข้อมูลที่พร้อมจะนำเสนอ เข้าสู่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล
พิจารณา ชี้แจง หลักการและเหตุผล ประเมินสภาพปัญหา เพื่อจัดทำโครงการเสนอแนวทางการแก้
ไขและสนับสนุนงบประมาณ

3. ทุกๆปี คณะกรรมการแต่ละชุด ต้องมีผลงานในช่วงปีงบประมาณ อย่างน้อย 1 โครงการ
ในระดับตำบล พร้อมทั้งนำเสนอผลงาน และแผนงานในปีงบประมาณถัดไป

6.2 การประสานงานในการทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของตำบลบ้านหลวง

ผลจากการที่ได้ดำเนินกิจกรรม ตลอดระยะเวลา และประสบการณ์ของชุมชน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และองค์กรในพื้นที่ เมื่อมองตามศักยภาพในการดำเนินงานด้านสวัสดิการนั้น จากบทสรุปที่ผ่านมาการช่วยเหลือต่างๆจะมุ่งไปที่สงเคราะห์ด้านเงิน หรือเครื่องสิ่งของต่างๆ โดยรวมแล้วถือเป็นการสร้างให้ขวัญกำลังใจแก่กลุ่มเด็กและเยาวชน ผู้ด้อยโอกาสส่วนหนึ่งที่ได้ในระดับหนึ่ง แต่ปัญหาไม่ได้จำกัดอยู่ที่การช่วยเหลือด้านสิ่งของ เงินทอง หรือการพูดให้ขวัญกำลังใจเท่านั้น แต่กระบวนการกลไก หลายวิธีที่ทางภาคีความร่วมมือในตำบล ที่ได้เข้าร่วมในประเด็นของกิจกรรมที่แปลกๆใหม่ๆ ที่ผ่านมากับทีมวิจัย เช่น กิจกรรมกีฬาครอบครัวสัมพันธ์, ค่ายเด็ก หรือทักษะอาชีพ ซึ่งบางกิจกรรม อาจจะมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนมากนักถึงความคุ้มค่าในการลงไปเพื่อให้ได้มาซึ่งกิจกรรมเพียงคนไม่กี่ร้อยคน แต่บทสรุปที่กระทบมากที่สุดคือ กลไกความร่วมมือของชุมชน พี่น้อง ผู้นำ และองค์กรในตำบล ต่างเกิดการเรียนรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการ สร้างบทบาทตนเองในการเข้าถึงเด็ก กลไกที่ว่า คือ ความสนใจ ความเข้าใจ ความรู้สึกที่มีต่อกลุ่มปัญหาเด็ก จนไม่สามารถแยกว่าลูกใคร เป็นลูกใคร จากการดำเนินกิจกรรมต่างๆทั้งที่เกิดจากกระบวนการที่ได้ดำเนินการวิจัย แผนกลไกที่ร่วมกันวางเพื่อจะให้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสังคม เช่น เอดส์ ครอบครัวหย่าร้าง หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้ลดลงและหมดไปในที่สุด จึงมีผลต่อแนวทางที่เกิดขึ้นในแผนงานในระดับแผนพัฒนาตำบลปี 2547 ของตำบลบ้านหลวง โดยองค์กรชุมชน ผู้นำที่เป็นทางการ องค์กรท้องถิ่น องค์กรภาครัฐที่อยู่ในพื้นที่ ได้ร่วมจัดทำเป็นแผนงานด้านการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตเพิ่มมากขึ้นจากเวทีประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบลในประจำปี 2547 โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวงเป็นจุดเริ่มต้นในด้านการประสานนำร่อง แต่องค์กรชุมชนจะเป็นผู้ร่วมดำเนินการและสร้างให้เกิดการรณรงค์ช่วยเหลือ ในด้านต่าง จึงได้แผนงานและงบประมาณที่เกิดจากการทำประชาคมเพื่อเด็กและเยาวชนในตำบลบ้านหลวงในแผนงานงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบล บทสรุปรูปแบบแนวทางการดูแลป้องกัน และแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในการจัด

สวัสดิการสำหรับเด็กตำบลบ้านหลวง นั้น ตามลำดับสำคัญที่สุดคือ

- 1.เน้นการทำงานสร้างความคิดกับผู้นำในชุมชนเรื่อง สภาพปัญหา/ผลกระทบต่อชุมชน และผลที่ตามมาถึงกลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กและเยาวชน การศึกษาถึงการแก้ไขปัญหาต้นเหตุ การป้องกัน โดยต้องเพิ่มในงานด้านการอบรมให้ความรู้ และปฏิบัติจริง

- 2.การทำงาน เชิงรุกเพิ่มมากขึ้น กับทุกคนในตำบลในด้านการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะผู้ปกครองของเด็ก และเยาวชน

- 3.การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในตำบล โดยใช้ฐาน องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเครือข่ายประสาน งานเชื่อมให้กลุ่มองค์กรชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อเด็กร่วมกันโครงสร้างการประสานงานในการทำงานพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตของตำบลบ้านหลวง

จากการที่ได้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในตำบลบ้านหลวงกับกิจกรรมทดลองที่ผ่านมา ทำให้เกิดการทำงานในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะบทบาทโดยตรง ในด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการในตำบลบ้านหลวง ได้มีการเสนอและจัดทำแผนพร้อมงบประมาณในการทำงานมากขึ้น โดยสังเกตจากแผนพัฒนาตำบล ปี 2547 ที่ได้บรรจุในข้อบัญญัติงบประมาณพัฒนาตำบล ประจำปีงบประมาณ 2547 ดังนี้

รายละเอียดงบประมาณรายจ่ายทั่วไป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

รายจ่ายจำแนกตามหน่วยงาน

.....

หน่วยงาน สำนักงานปลัด

ตั้งงบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้น 3,022,550.- บาท แยกเป็น

1. ค่าใช้จ่ายสำหรับจ้างจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ตั้งไว้ 25,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าจ้างแรงงานสำหรับจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ข้อมูลสถิติ , ข้อมูล จปฐ. และอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการบริหารงาน อบต. ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานบริหารงานทั่วไป นำมาจากแผนพัฒนาตำบล
2. ค่าใช้จ่ายจัดงานวันเด็ก ตั้งไว้ 30,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายจัดงานวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2547 ตามโครงการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2547 ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานการศึกษา นำมาจากแผนพัฒนาตำบล
3. ค่าใช้จ่ายจัดงานวันผู้สูงอายุ ตั้งไว้ 80,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายจัดงานวันผู้สูงอายุ ตามโครงการจัดงานวันผู้สูงอายุ ประจำปี 2547 ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ นำมาจากแผนพัฒนาตำบล
4. ค่าใช้จ่ายจัดงานวันสตรีสากล ตั้งไว้ 10,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายจัดงานวันสตรีสากล ตามโครงการจัดงานวันสตรีสากล ประจำปี 2547 ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ นำมาจากแผนพัฒนาตำบล
5. ค่าใช้จ่ายในการอบรมผู้นำชุมชน ตั้งไว้ 120,000.- บาท เพื่อจ่ายค่าอบรมผู้นำชุมชน ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาคม สมาชิก อบต. พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้าง อบต. บ้านหลวง ตามโครงการอบรมผู้นำชุมชน ประจำปี 2547 ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน นำมาจากแผนพัฒนาตำบล
6. ค่าใช้จ่ายในการจัดการแข่งขันกีฬาเด็กและเยาวชนตำบลบ้านหลวง ตั้งไว้ 20,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการแข่งขันกีฬาเด็กและเยาวชนตำบลบ้านหลวง ตามโครง

การจัดการแข่งขันกีฬาเด็กและเยาวชนตำบลบ้านหลวง ประจำปี 2547 ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ปรากฏในแผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ นำมาจากแผนพัฒนาตำบล

7. ค่าใช้จ่ายอบรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ตั้งไว้ 60,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าอบรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ตามโครงการอบรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ประจำปี 2547 ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ปรากฏในแผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ นำมาจากแผนพัฒนาตำบล

8. ค่าใช้จ่ายจัดงานวันต่อต้านยาเสพติด ตั้งไว้ 30,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดงานวันต่อต้านยาเสพติด ตามโครงการจัดงานวันต่อต้านยาเสพติด ประจำปี 2547 ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน นำมาจากแผนพัฒนาตำบล

9. อุหนุนประชาคมเอดส์ตำบลบ้านหลวง ตั้งไว้ 20,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายตามโครงการรณรงค์หาทุนสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอดส์และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ นำมาจากแผนพัฒนาตำบล

10. อุหนุนกลุ่มสตรีแม่บ้าน หมู่ที่ 2 บ้านป่าแดด ตั้งไว้ 20,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายตามโครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์น้ำยาล้างจาน และน้ำยาซักผ้า ของกลุ่มสตรีแม่บ้าน ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานการพาณิชย์ นำมาจากแผนพัฒนาตำบล

11. อุหนุนคณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่ที่ 7 บ้านจัดสรร ตั้งไว้ 60,000.- เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายตามโครงการ ดังนี้

11.1 โครงการส่งเสริมปลูกผักสวนครัวหลังบ้านเป็นเงิน 12,000.- บาท

11.2 โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็นเงิน 22,000.- บาท

11.3 โครงการส่งเสริมพัฒนาอาชีพของชุมชนครอบครัวค้อยโอกาส เป็นเงิน

26,000.- บาท

จากที่กล่าวมา ถึงแผนงานและรายละเอียด ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ในปีงบประมาณ 2547 ซึ่งได้ผ่านการเห็นชอบอนุมัติจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ให้ดำเนินกิจกรรมตามที่ได้มีบัญญัติไว้ในแผนงานพัฒนาตำบลประจำปี 2547 ของตำบลบ้านหลวง โดยมีการผ่านประชาคมระดับหมู่บ้าน และประชาคมตำบลบ้านหลวง จนมาถึงการเห็นชอบอนุมัติจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง

(ข้อมูล : บันทึกถายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวงสมัยสามัญ ที่ 2 ครั้งที่ 3 ประจำปี 2546 วันที่ 10 กันยายน 2546)

จากข้อสังเกตประเมินผล การดำเนินงานวิจัย สิ่งที่เกิดขึ้นความตระหนักในงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้นำชุมชน ,ชาวบ้านในตำบล เห็นความสำคัญของการพัฒนาเรื่องชีวิตความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตมากขึ้น

บทที่ 7

ผลการทดลองและผลการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กในตำบลบ้านหลวง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบและแนวทางการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนในตำบลบ้านหลวง โดยการเสริมสร้าง กลไก กระบวนการทำงานทำงานร่วมกัน ขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การชุมชน ประชาชนในการ ดูแล ป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง จากเอดส์ และยาเสพติด รวมไปถึงการนำวัฒนธรรมชุมชนที่เกี่ยวข้องที่สามารถที่จะเชื่อมโยงไปสู่ช่วยเหลือ แก้ไข และป้องกันปัญหาเด็กกำพร้าในตำบลบ้านหลวง โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับองค์กรในชุมชน และ ประชาชน ตำบลบ้านหลวง ในการทำงานร่วมกัน

สำหรับการทดลองดำเนินกิจกรรมทดลองในการดำเนินงานด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก ได้แยกแวกกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มแกนนำชุมชน กลุ่มองค์กรภาครัฐ กลุ่มชาวบ้านทั่วไปในตำบลบ้านหลวง
2. กลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน กลุ่มเป้าหมาย

โดยมีรายละเอียดของกิจกรรมที่ทดลองดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. การแยกข้อมูลกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้จากการสำรวจ เป็นจำนวน 3 กลุ่ม คือ

อายุ	จำนวน			แยกตามสภาพปัญหา			
	ชาย	หญิง	รวม	กำพร้าพ่อ	กำพร้าแม่	กำพร้าพ่อ/แม่	ถูกทอดทิ้ง
0-9 ปี	45	30	75	7	4	44	20
10-15 ปี	49	18	67	17	3	33	14
16 – 17 ปี	8	2	10	5	-	5	-
รวม	102	50	152	39	7	82	34

2. เกณฑ์การคัดเลือกเด็กและผู้ปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมทดลองและได้รับการช่วยเหลือ และดูแล ป้องกัน

2.1 กิจกรรม กีฬาพื้นบ้านครอบครัวสัมพันธ์

กลุ่มเป้าหมาย

1. เด็ก อายุระหว่าง 2- 9 ปี จำนวน ทั้งหมด 30 คน (ทั้งชายและหญิง)
จำแนกตามปัญหา ดังนี้

1.1 เด็กที่กำพร้าพ่อแม่ (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี)
จำนวน 5 คน

1.2 เด็กที่กำพร้าพ่อ (ที่มีผู้ดูแล คือแม่ อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี) จำนวน 5
คน

1.3 เด็กที่กำพร้าแม่ (ที่มีผู้ดูแล คือพ่อ อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี) จำนวน 5
คน

1.4 เด็กที่ถูกทอดทิ้ง (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี)
จำนวน 5 คน

1.5 เด็กที่กำพร้าพ่อแม่ (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล อายุ ระหว่าง 41 – 60 ปี)
จำนวน 5 คน

1.6 เด็กที่ถูกทอดทิ้ง (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล อายุ ระหว่าง 41 – 60 ปี)
จำนวน 5 คน

2. ผู้ปกครองเด็ก อายุระหว่าง 25- 60 ปี จำนวน ทั้งหมด 30 คน (ทั้งชายและหญิง)
จำแนกตามปัญหา ดังนี้

2.1 ผู้ปกครอง อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี (ดูแล เด็กที่กำพร้าพ่อแม่) จำนวน
5 คน

2.2 แม่เด็ก อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี (ดูแล เด็กที่กำพร้าพ่อ) จำนวน 5 คน

2.3 พ่อเด็ก อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี (ดูแล เด็กที่กำพร้าแม่) จำนวน 5 คน

2.4 ผู้ปกครอง อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี (ดูแล เด็กที่พ่อแม่ทอดทิ้ง) จำนวน
5 คน

2.5 ผู้ปกครอง อายุ ระหว่าง 41 – 60 ปี (ดูแล เด็กที่กำพร้าพ่อแม่) จำนวน
5 คน

2.6 ผู้ปกครอง อายุ ระหว่าง 41 – 60 ปี (ดูแล เด็กที่พ่อแม่ทอดทิ้ง) จำนวน
5 คน

เหตุผล :

1. เลือกกลุ่มเด็กที่มีอายุ ระหว่าง 2-9 ปี คือ เด็กที่ได้รับจากการสำรวจ โดย คัดจากแต่ละประเด็นปัญหาที่ได้สำรวจ จากทั้งหมด ที่มีอายุระหว่าง 0-9 ปี จำนวน 35 คน คัดเลือกมา 30 คน เพื่อความเหมาะสมกับกิจกรรมกีฬาพื้นบ้านครอบครัว เพราะ ตามที่ทางชุมชนที่ผ่านมามีกิจกรรมสำหรับเด็กหลายกิจกรรม เช่น
 - วันเด็ก เป็นกิจกรรมที่เปิดกว้างสำหรับเด็กทุกคน แต่เด็กต้องกล้าแสดงออก และเป็นกิจกรรมที่เด็กทุกคนทั้งที่มีฐานะมีโอกาสน่า และไม่มีโอกาสได้เข้าร่วม
 - กิจกรรมกีฬาตำบล หรือ กีฬาในโรงเรียน ก็เป็นเฉพาะกลุ่มเด็กที่มีความสามารถ เก่งด้านกีฬา และกล้าแสดงออก ถึงจะมีโอกาสได้เข้าร่วม

จากทั้งสองประเด็น จึงกลับมามองกลุ่มเด็กที่ได้จากการสำรวจและมีข้อมูลว่า เด็กที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานี้ คือ

1. เด็กขาดการกล้าที่จะแสดงออก เด็กบางคนไม่มีโอกาสได้เล่นกีฬา ขาดทักษะกีฬา ขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดการยอมรับจากเพื่อนๆ และบางครั้งถูกกีดกันจากสภาพแวดล้อม
2. เด็กกลุ่มเปราะบาง และผู้ปกครองกลุ่มเด็กเปราะบาง ยังไม่เคยมีกิจกรรมที่เป็นการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างกัน เช่น อยู่ที่บ้านไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูหรือเข้มงวดกับเด็ก หรือไม่ค่อยมีเวลาต้องไปทำงานหาเลี้ยงชีพ ทำให้เกิดความห่างเหินในครอบครัว หรือบางครั้งผู้ปกครองอยากจะทำแต่เกิดความขัดแย้งกันบ้าง
 - กลุ่มเด็ก อายุระหว่าง 2-9 ปี ผู้ปกครองสามารถที่จะอุ้มหรือดูแลได้ง่าย
 - ผู้ปกครอง อายุ 25 – 60 ปี เป็นกลุ่มที่ต้องดูแลเด็กมาที่สุดตามข้อมูลที่พบ
3. ในตำบลบ้านหลวง ชุมชนหรือหมู่บ้านต่างๆ ที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมพื้นบ้าน หรือมีแต่เป็นการเน้นการแข่งขันมากเกินไป ซึ่งบางครั้งกลุ่มเด็กและเยาวชนไม่ได้มีโอกาสน่าได้เข้าร่วม
4. เหตุผลที่จัดเฉพาะกลุ่ม เนื่องจากทักษะและความสามารถอยู่ในระดับเดียวกัน และกลุ่มเด็กและผู้ปกครองที่เข้าร่วมเป็นครอบครัวเดียวกัน คือ ผู้ปกครอง 1 คน เด็ก 1 คน จึงทำให้เกิด กิจกรรมครั้งนี้ ขึ้น 30 คู่/ครอบครัว

ผลที่ได้รับระหว่างจัดกิจกรรมและตอนปิดกิจกรรม

1. เด็กและผู้ปกครอง เกิดความสนุกสนาน และมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมร่วมกันทั้งสองคน เช่น

- กิจกรรมการกินวิบาก โดยให้ผู้ปกครองเป็นคนกิน แต่มีพ่อแม่ต้องจูงมือเด็กหรืออุ้มเด็กในการดูแลของตนเอง ด้วย พร้อมทั้งสามารถให้เด็กนั้นช่วยในการกินหรือเป็นกำลังใจเชียร์ด้วย เพื่อที่จะได้รับของรางวัลที่เป็นขนมของเด็กหรือของเล่นของเด็ก
- กิจกรรมกินลอยฟ้า ให้ผู้ปกครองอุ้มลูกของตน เพื่อที่จะลูกจะได้กินผลไม้ที่มัดไว้ที่สูงให้กินหมด เพื่อที่จะได้รับของรางวัลที่เป็นขนมของเด็กหรือของเล่นของเด็ก
- กิจกรรมส่งต่อหนัวยาง ให้ผู้ปกครองคาบหลอดคาแฟโดยที่มีหนัวยางคล้องอยู่ในหลอด แล้ววิ่ง ส่งต่อห้ามใช้มือและห้ามให้ตก ส่งต่อให้ลูกที่คาบหลอดคาแฟรออยู่ ฯลฯ

จากกิจกรรมเหล่านี้ ทำให้เห็นรอยยิ้มที่อัมเิบ เสียงหัวเราะที่ประทับใจ ของ ผู้ปกครอง และเด็กที่เข้าร่วม เกิดการสัมผัส และความสนุกสนาน โดยเฉพาะผู้ปกครองที่ทำอะไรเพื่อลูก และลูกก็ได้ทำกิจกรรมการเล่น และได้กินขนมที่พ่อทำกิจกรรมให้

2. หลังจบกิจกรรม สอบถามผู้ปกครอง ประเมินทั้งหมด ได้ผลสะท้อนว่า เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน และเป็นกิจกรรมที่ดี โดยผู้ปกครองบางคนบอกว่า ไม่เคยเล่นกีฬามาก่อนเลย แต่เมื่อเป็นกีฬาพื้นบ้านประเภทนี้ก็สนุกสนานและได้ทำกิจกรรมร่วมกับลูก ประทับใจที่เห็นรอยยิ้มของลูกมีความสุข และเด็กๆก็ตอบว่าสนุกสนานได้ขนมทาน และอยากให้มีการจัดบ่อยๆ
3. ประเมินผล ให้นักวิจัยในหมู่บ้าน สังเกตและสอบถาม ครอบครัว 3-4 ครอบครัวที่เข้าร่วมกิจกรรม ครั้งนี้ ได้ทราบข้อมูลว่า เปลี่ยนไปคือ แต่ก่อนพ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาทำกิจกรรมกับลูกหรือพูดคุยกับลูก ก็เปลี่ยนไปได้พูดคุยมากขึ้น ดูแลกันด้วยความรักและเอ็นดูมากขึ้น
4. นักวิจัยและผู้นำชุมชนที่ร่วมจัด ได้นำเสนอบรรจุแผนงานของ อบต. เพื่อให้มีการจัดครั้งต่อไป

1.2 กิจกรรมค่ายเด็กรักถิ่น

กลุ่มเป้าหมาย

1. เด็ก อายุระหว่าง 10- 14 ปี จำนวน ทั้งหมด 60 คน (ทั้งชายและหญิง) จำแนกตามปัญหา ดังนี้

- 1.1 เด็กที่กำพร้าพ่อแม่ (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล) จำนวน 10 คน
- 1.2 เด็กที่กำพร้าพ่อ (ที่มีผู้ดูแล คือแม่) จำนวน 10 คน
- 1.3 เด็กที่กำพร้าแม่ (ที่มีผู้ดูแล คือพ่อ) จำนวน 10 คน
- 1.4 เด็กที่ถูกทอดทิ้ง (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล) จำนวน 10 คน
- 1.5 เด็กที่ถูกทอดทิ้ง (ที่มีพ่อแม่ เกี่ยวข้องยาเสพติด) จำนวน 5 คน
- 1.6 เด็กที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (เสพ) จำนวน 5 คน
- 1.7 เด็กที่มีโอกาส (ลูกผู้นำชุมชน ตำแหน่งระดับต่างๆ) จำนวน 10 คน

เหตุผล :

เลือกกลุ่มเด็กที่มีอายุ ระหว่าง 10-14 ปี คือ เด็กที่ได้รับจากการสำรวจ โดย คัดจากแต่ละประเด็นปัญหาที่ได้สำรวจ จากทั้งหมด ที่มี อายุระหว่าง 10-14 ปี จำนวน 100 คน คัดเลือกมา 50 คน และเด็กที่มีโอกาส เช่น ครอบครัวที่มีฐานะ ,พ่อแม่เป็นนักปกครองท้องถิ่น อาทิ ผู้ใหญ่บ้าน อบต. และบุตรข้าราชการในพื้นที่ อาทิ ครู ,ปลัด อบต. เป็นต้น จำนวนทั้งหมด 10 คน รวมเด็กทั้งหมด 60 คน เพื่อความเหมาะสมกับกิจกรรม จึงต้องมีการจัดระดับอายุ คือ 10-14 ปี เพราะวุฒิภาวะในการรับรู้ เรียนรู้ ใกล้เคียงกัน สามารถ อ่านออกเขียนได้ และแสดงความคิดเห็นได้

จากกลุ่มเด็กที่ได้จากการสำรวจและมีข้อมูลว่า เด็กที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานั้น คือ

- เด็กขาดการกล้าที่จะแสดงออก เด็กบางคนไม่มีโอกาสได้ทำกิจกรรมร่วมกันทั้งสนุกสนาน เกิดความสามัคคี และสร้างสรรค์ความคิด
- เด็กอยู่ในวัยที่สามารถมองเห็นปัญหาทั้งของตนเอง และของหมู่บ้าน ตามที่ได้เรียนรู้ตามวุฒิภาวะ พร้อมทั้งจะนำเสนอให้เพื่อนๆ และผู้นำชุมชน พร้อมคนในชุมชน ได้รับทราบตามมุมมองของตนเอง
- สำหรับเด็กที่มีโอกาส จำนวน 10 คน นั้น เพื่อที่จะให้เข้ามาเรียนรู้ชีวิตเพื่อนๆ ในชุมชนที่ดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน เพราะเด็กกลุ่มนี้อาจยังคงมีโอกาที่จะได้เข้าเป็นผู้นำชุมชนหรือได้เรียนในระดับสูงๆขึ้น จะทำให้เข้าใจเด็กเพื่อนๆ ที่ด้อยโอกาสพร้อมที่จะป้องกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ต่อไป

ผลที่ได้รับระหว่างจัดกิจกรรมและตอนปิดกิจกรรม

1. เด็ก เกิดความสนุกสนาน และมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมร่วมกัน และเกิดความสามัคคีในการทำกิจกรรม โดยไม่มีการแบ่งแยกว่า ใครมีประวัติหรือปมด้อยอะไร โดยมีการแสดงออกความคิดเห็นในกิจกรรม เช่น

- กิจกรรมปัญหาชุมชนของฉันทน์ โดยแบ่งแต่ละกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม ละครสั้น เขียนและพูด ให้เพื่อนเขียนในกระดาษเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเอง ของแต่ละคนลงไป และให้ส่งตัวแทนนำเสนอให้เพื่อนๆกลุ่มอื่นๆด้วย
 - กิจกรรมฐาน 5 ฐาน เป็นการสร้างความสามัคคีในกลุ่มเพื่อนๆด้วยกัน โดยแต่ละฐานให้ความรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น ไข่มุนหัว, กับดักกระบิดน้ำ, เป่าลูกโป่ง, ต่อสิต้อลิ, เป็นต้น
 - กิจกรรมการแสดงละครสะท้อนปัญหาชุมชน แบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ละครสั้น ให้ผู้นำชุมชนที่อยู่ในค่ายร่วมแสดงด้วย แต่ต้องให้เด็กเป็นผู้กำกับบทบาทและเนื้อเรื่อง การแสดง เรื่องละ 20 นาที โดยแสดงรอบกองไฟกลางคืน โดยนำเรื่องผลสรุปจากกิจกรรมกลางวัน คือ ปัญหาชุมชนของฉันทน์ มาให้เลือกแสดง ได้เรื่อง 3 เรื่อง คือ เรื่องปัญหาโรคเอดส์ , ปัญหาครอบครัวหย่าร้าง และปัญหาวัยรุ่นที่ใจแตก กวนเมือง
- ฯลฯ

จากกิจกรรมค่ายเด็ก ทำให้เห็นรอยยิ้มที่อื้อเอิบ เสียงหัวเราะที่ประทับใจ และความรู้สึกของเด็ก โดยเฉพาะกิจกรรมสุดท้าย คือ ดวงใจของฉันทน์ ที่ให้เด็กเขียนอะไรก็ได้ที่อยากจะเขียน เพื่อที่จะแจ้งให้คนในครอบครัวได้ทราบว่าความรู้สึกตนเองเป็นอย่างไร เด็กเขียนได้ดีมาก เช่น บอกขอโทษแม่ที่ได้ทำผิดอะไรบางอย่างกับแม่ , บอกพ่อให้เลิกทำอะไรที่ไม่ดีกับครอบครัว, บอกถึงความรู้สึกที่อยากได้ครอบครัวที่อบอุ่น, สิ่งที่ตนเองอยากได้ เป็นต้น โดยทีมวิจัยได้แอบจัดส่งให้กับผู้ปกครองที่บ้านของเด็กผ่านทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งไปติดตามประเมินภายหลังจัดกิจกรรมเสร็จสิ้น

- หลังจบกิจกรรม เด็กที่เข้าร่วม ประเมินทั้งหมด ได้ผลสะท้อนว่า บางคนบอกว่าไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมอย่างนี้มาก่อน ประทับใจ และอยากให้มีการจัดขึ้นอีกในปีต่อไป
- ประเมินผล ให้นักวิจัยในหมู่บ้าน สังเกตและสอบถาม ผู้ปกครองในครอบครัว 3-4 ครอบครัวที่เด็กเข้าร่วมกิจกรรม ครั้งนี้ ได้ทราบข้อมูล เข้าใจลูกตนเองมากขึ้นเกี่ยวกับความรู้สึก และเมื่อถามว่ารู้ได้อย่างไร ทราบจากตัวหนังสือของลูก และลูกกลับมาเล่ากิจกรรมให้ฟัง
- นักวิจัยและผู้นำชุมชนที่ร่วมจัด ได้นำเสนอบรรจุแผนงานของ อบต. เพื่อให้มีการจัดครั้งต่อไป

1.3 กิจกรรม ทักทายอาชีพที่ตนเองสนใจ (กลุ่มเยาวชน)

กลุ่มเป้าหมาย

1. เยาวชน อายุระหว่าง 15- 17 ปี จำนวน ทั้งหมด 20 คน (ทั้งชายและหญิง)
จำแนกตามปัญหา ดังนี้

- 1.1 เยาวชนที่กำพร้าพ่อแม่ (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล) จำนวน 5 คน
- 1.2 เยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล) จำนวน 5 คน
- 1.3 เด็กที่ถูกทอดทิ้ง (ที่มีพ่อแม่ เกี่ยวข้องยาเสพติด) จำนวน 5 คน
- 1.4 เด็กที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (เสพ) จำนวน 5 คน

เหตุผล :

เลือกกลุ่มเด็กที่มีอายุ ระหว่าง 15-17 ปี คือ เด็กที่ได้รับจากการสำรวจ และส่วนหนึ่งได้จาก ข้อมูลกลุ่ม

เยาวชนที่ไม่สามารถที่จับเก็บข้อมูลที่ลึกได้ (เพราะไม่ยอมเปิดเผยตนเองว่าเสพยา) แต่เยาวชนนั้น สนใจและอยากเข้าร่วมในการมีความรู้ทักษะอาชีพ

โดยก่อนที่จะดำเนินการฝึก ได้มีการนัดประชุมโดยมีการจัดแจ้งหนังสือตามรายชื่อที่ได้ จากสำรวจ และได้มีการจัดทำหนังสือแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านกระจายเสียงตามสายให้กับเยาวชนที่สนใจ ทุกคนทราบ พร้อมนัดหมายการประชุม เพื่อหาข้อสรุปทักษะที่ตนเองสนใจ มีความเหมาะสม และ ระบุจำนวนกลุ่มเด็กที่สนใจกิจกรรมจริงๆ จึงได้กิจกรรม ทักษะอาชีพช่างเทคนิค คือ เทคนิคการติดตั้งระบบไฟฟ้า เชื้อ และเปลี่ยน ในบ้านเรือน , เทคนิคการติดตั้งและซ่อมเครื่องปั้มน้ำ ต่อท่อ วางระบบน้ำประปาและเทคนิคซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องยนต์เล็ก พร้อมทั้งนัดหมายเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

จากนั้นนำกิจกรรม และจำนวนรายชื่อกลุ่มเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการ สิทธิเด็กระดับตำบล โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เข้าร่วม เพื่อหาแนวทางในการสนับสนุน และการมีส่วนร่วมในการจัดการ จึงได้หน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วม คือ

1. ศูนย์บริหารการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่เมาะ ในการสนับสนุน วิทยากร จำนวน 100 ชั่วโมงและออกใบประกาศการผ่านการอบรม
2. ปกครองอำเภอแม่เมาะ ขอเป็นผู้มีส่วนร่วมมอบ ใบประกาศการผ่านการอบรม ให้ โดย ท่านนายอำเภอแม่เมาะ เป็นผู้มอบ เพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจของเยาวชน
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง เอื้อเฟื้อสถานที่จัดฝึกอบรม และจัดเตรียมพิธีการ เปิดการฝึกอบรมและปิดการฝึก พร้อมการเตรียมงานมอบใบประกาศให้เยาวชน และ ได้นำเข้าที่ประชุมสภาเพื่ออุดหนุนกิจกรรมสร้างรายได้ให้เกิดการต่อเนื่องในปีงบประมาณถัดไป
4. ชุมชน ได้มีวิทยากรที่มีความชำนาญสนับสนุน เป็นวิทยากร 3 คน
5. สกว. สนับสนุนค่าจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดฝึกอบรม

ประเมินผลหลังจบกิจกรรม

กลุ่มเยาวชนที่ผ่านการอบรม ได้มีการรวมตัวกันเพื่อที่จะหารายได้ โดยร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีแกนนำกลุ่มเยาวชน ที่เป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานให้กับกลุ่มเยาวชน ใช้เวลาในช่วงตอนเย็นและวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ในการดำเนินการ ปัจจุบันมีกองทุนของกลุ่ม ในลักษณะถือหุ้น ทั้งหมด 3,500 บาท

1.4 กิจกรรม ทักษะอาชีพที่ตนเองสนใจ (กลุ่มผู้ปกครองเด็กและเยาวชน)

กลุ่มเป้าหมาย

- ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ได้จากการสำรวจ ที่มี อายุระหว่าง 25- 55 ปี จำนวน ทั้งหมด 27 คน (ที่เป็นเพศหญิง)

เหตุผล :

คัดเลือกจากกลุ่มผู้ปกครองที่สามารถทำกิจกรรมที่สร้างรายได้เสริมในครอบครัว และเป็นกิจกรรมที่สามารถอยู่ในชุมชนได้ไม่ต้องออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน และสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับสู่ผู้อื่นได้ โดยมีความเหมาะสมตามศักยภาพ และความสนใจของแต่ละคน

โดยก่อนที่จะดำเนินการฝึก ได้มีการนัดประชุมโดยมีการจัดแจ้งหนังสือตามรายชื่อที่ได้จากสำรวจ ทราบ พร้อมนัดหมายการประชุม เพื่อหาข้อสรุปทักษะที่ตนเองสนใจ มีความเหมาะสม และระบุจำนวนกลุ่มผู้ปกครองที่สนใจกิจกรรมจริงๆ จึงได้กิจกรรม การนวดแผนไทย พร้อมทั้งนัดหมายเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

จากนั้นนำกิจกรรม และจำนวนรายชื่อกลุ่มเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสิทธิเด็กระดับตำบล โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เข้าร่วม เพื่อหาแนวทางในการสนับสนุน และการมีส่วนร่วมในการจัดการ โดยที่ประชุมมีความคิดเห็นสนับสนุนกิจกรรม การนวดแผนไทย เพราะ เป็นกิจกรรมที่เป็นองค์ความรู้พื้นบ้านที่ควรอนุรักษ์ไว้ , เป็นกิจกรรมที่สร้างรายได้เสริมในชุมชนได้, มีความเหมาะสมกับวัยผู้ปกครอง และสามารถถ่ายทอดสู่บุตรหลานและคนในชุมชนได้ ประกอบกับเป็นการรักษาแบบพื้นบ้านด้วย จึงได้หน่วยงานที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วม คือ

1. ศูนย์บริหารการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่เมาะ ในการสนับสนุน วิทยากร จำนวน 100 ชั่วโมงและออกไปประกาศการผ่านการอบรม
2. ปกครองอำเภอแม่เมาะ ขอเป็นผู้มีส่วนร่วมมอบ ใบประกาศการผ่านการอบรม ให้ โดย ท่านนายอำเภอแม่เมาะ เป็นผู้มอบ เพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจของเยาวชน
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ประสานสถานที่จัดฝึกอบรม และจัดเตรียมพิธีการเปิดการฝึกอบรมและปิดการฝึก พร้อมการเตรียมงานมอบใบประกาศให้ผู้ปกครอง

ที่ผ่านการอบรม และได้นำเข้าที่ประชุมสภาเพื่ออุดหนุนกิจกรรมสร้างรายได้ให้เกิดการต่อเนื่องในปีงบประมาณถัดไป

4. โรงพยาบาลอำเภอฝางได้สนับสนุนวิทยากรที่มีความชำนาญสนับสนุน เป็นวิทยากร 5 คน
5. ชุมชนสนับสนุนสถานที่จัดฝึกอบรม และสนับสนุนค่าจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดฝึกอบรม

ประเมินผลหลังจบกิจกรรม

1. หลังจากผ่านการฝึกอบรม ผู้ปกครอง จำนวน 5 คน ได้ประกอบอาชีพ เป็นรายได้เสริมในการบริการนวดแผนไทย โดยมีหน่วยงานเอื้อเฟื้อสถานที่และให้การช่วยเหลือ คือ
 - 1.1 อุทยานแห่งชาติโป่งน้ำร้อน
 - 1.2 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ณ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง
2. ผู้ปกครองได้มีอาชีพเสริม ในการบริหารในชุมชน ตามที่ได้มีผู้มาขอให้ช่วยในการรักษาเบื้องต้น ทำให้เกิดรายได้ แก่ครอบครัว

สิ่งที่ได้รับ จากกิจกรรมทดลองการจัดสวัสดิการในงานวิจัยขององค์การบริหารส่วนตำบล

บ้านหลวง

1. สำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กได้ร่วมกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้น เด็กได้กล้าที่จะแสดงออก และสนุกสนานกับเพื่อนๆ ได้รับความรู้ จากกิจกรรมกลุ่มในเรื่องต่างๆ
2. ชุมชน หรือคนในชุมชน ที่ได้เข้ามาเรียนรู้ มีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ญาติพี่น้องของเด็ก หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน เข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน ในการทำงานตั้งแต่เริ่มแรก จะเห็นเป็นองค์ประกอบในการทำงานที่การเข้าถึงปัญหา ในแต่ละอย่างโดยมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ โดยมองตั้งแต่ เหตุของปัญหา – ผลกระทบ – การช่วยเหลือ – ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย – ความยั่งยืนในการแก้ไข – แนวทางที่จะป้องกัน – การทดลองในกระบวนการใหม่ๆ - กล้าที่จะทดลองและพร้อมที่จะเรียนรู้ร่วมกัน

และจากการดำเนินการศึกษาวิจัยนี้ทำให้ทีมวิจัย คณะกรรมการที่ได้มีโอกาสเข้ามาดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ รู้จักการวิเคราะห์ปัญหา การหาแนวทางบนพื้นฐานศักยภาพของชุมชน ที่รวมถึงวัฒนธรรมของชุมชนด้วย และส่งผลให้เกิดกิจกรรม การดำเนินงานที่พัฒนากิจกรรมขึ้นในปัจจุบันนี้คือ

1. จากแต่ก่อนมีการแก้ไขปัญหาทุกอย่างที่ปลายทาง ของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน หรือจากหน่วยงานที่สนับสนุนด้านอื่นๆ มักจะให้การสนับสนุนทางด้านเงินทุน โอนเงินมาให้ผู้เดือดร้อน ขาดการติดตามประเมินผล กลุ่มเป้าหมายก็กระจุกอยู่กับที่ ทำให้ทางอบต.และผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ได้ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการโดยเอาวัฒนธรรมชุมชนเข้ามาหนุนเสริม ด้วยวิธีการแทนที่จะแจกเงินทุนให้ไปแล้วก็ไม่มีการติดตาม ปรับมาเป็นวิธีการ บ้านสู่บ้าน โดยไปเยี่ยมบ้าน ผู้ประสบปัญหา ให้กำลังใจ ใต้ถามสารทุกข์สุกดิบ แล้วค่อยนำเงินให้ จากการดำเนินการแบบนี้ทำให้ทางอบต. คณะกรรมการได้ทราบสภาพที่เป็นจริงของบุคคลเหล่านั้น ซึ่งจะนำข้อมูลเหล่านี้มาพัฒนาปรับปรุงวิธีการหรือหาแนวทางอื่นๆ ที่น่าจะช่วยเหลือ หนุนเสริมนอกจากนี้อีก

2. การกระจายเงินทุนสนับสนุนไม่ทั่วถึง ซึ่งเป็นปัญหาอย่างยิ่งในการดำเนินงานการจัดสวัสดิการให้กับชุมชนที่มักจะพบเกือบทุกหน่วยงาน โดยพบว่า มักจะการมอบเงินให้เฉพาะกลุ่มไม่กระจาย ทำให้ผู้ที่เดือดร้อนคนอื่นๆ ที่มากกว่าอาจจะไม่ได้รับความช่วยเหลือ ประกอบกับการช่วยเหลือแต่ละครั้งจะต้องมีใบสำคัญต่างๆ มากมาย ทำให้บางคนไม่อยากจะขอความช่วยเหลือเพราะค่อนข้างยุ่งยาก ทางชุมชน คณะกรรมการ และ อบต. จึงได้แก้ปัญหาด้วยนำรูปแบบประชาคม เข้ามาช่วยเหลือกันในด้านนี้ ด้วยการรณรงค์หาทุนช่วยเหลือ การดึงผลกำไรจากกองทุนหมู่บ้านเข้ามาช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการจัดทำผ้าป่า เพื่อนช่วยเพื่อน จากผลการดำเนินการทำให้การกระจายทุนได้ทั่วถึง จากการรณรงค์ทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญของปัญหา เปลี่ยนแนวคิดต่อปัญหาให้ความสำคัญกับเด็กมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการแสดงออกของเด็กในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน

3. จากการดำเนินการศึกษาวิจัย ส่งผลให้ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ได้นำแนวคิด กระบวนการศึกษาวิจัยไปใช้ โดยทางอบต.บ้านหลวง ได้นำเงินสมทบ จากการกุศล จากการประกวดต่างๆ นำมาจัดทำเป็นกองทุนศึกษาวิจัย โครงการของเด็ก (ดำเนินการสนับสนุนทุนให้เด็กเยาวชน คนในชุมชน) ซึ่งได้ตั้งงบประมาณไว้ในปี 2548 จำนวน 100,000 บาท เป้าหมายการดำเนินการ เน้นในการแก้ไขปัญหานำไปใช้ประโยชน์ได้ หรือต่อยอดขยายงานด้านอื่นๆ ได้ ซึ่งข้อดีที่ได้จากการดำเนินการนี้คือ

- เด็กได้เรียนรู้ปัญหา สถานการณ์ของตำบลของตนเอง จากการทำโครงการของเด็ก
- เป็นการแก้ปัญหามาจากชุมชนได้ หรือได้แนวทางในการแก้ไขปัญหามาจากคนในชุมชน
- เป็นการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ การคิดอย่างเป็นระบบของชุมชน
- เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลของเด็ก และผู้ใหญ่ร่วมกัน
- เป็นการเสริมบทบาทของเด็ก ผู้ใหญ่ (คนในชุมชน) ได้เข้ามามีส่วนพัฒนาตำบลบ้าน

หลวง ของตนเอง

บทที่ 8

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบแนวทางการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนโดยการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับองค์กรในชุมชน และ ประชาชน จำนวน 10 หมู่บ้าน ในตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ที่จะกลไก กระบวนการทำงานทำงานร่วมกัน ขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์กรชุมชน ประชาชนในการดูแล ป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง จากเอดส์ และยาเสพติด โดยวัฒนธรรมชุมชนที่มีอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะหารูปแบบที่มากกว่าที่จะสงเคราะห์ด้านช่วยเหลือด้านเงินทองและสิ่งของ พร้อมทั้งปัจจัยข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในการแก้ไข ป้องกัน และช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาต่างๆในชุมชน รวมไปถึง การทดลองดำเนินกิจกรรมที่จะเรียนรู้ไปพร้อมกันในการดำเนินงานเพื่อเด็กและเยาวชนในตำบล

ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ปัญหา “สาเหตุของปัญหาเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบากเป็นพิเศษ (เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กด้อยโอกาส) ในพื้นที่เป้าหมายของโครงการมาจาก ปัญหาความยากจน การขาดความรู้ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันของครอบครัว และ การส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมถึงครอบครัวของเด็กที่ด้อยโอกาส ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม ซึ่งเกิดจากข้อจำกัดในเรื่อง ความสามารถ ทักษะทางด้านเทคนิค และงบประมาณ ในการวางแผนและการจัดการขององค์กรท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานในพื้นที่ทั้งภาครัฐ และเอกชน ในการเกื้อหนุนร่วมกันเป็นประการสำคัญ สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ การขาดการประสานงาน และการวางแผนร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระดับ อำเภอและระดับจังหวัด ”

8.1 กระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและการวิเคราะห์วัตถุประสงค์

คณะที่มวิจัยได้มีการวิเคราะห์ทางเลือกของปัญหา 2 แนวทาง และได้ตั้งหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด หลักเกณฑ์ดังกล่าวครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้ คือ :

- ก่อให้เกิดการใช้ศักยภาพขององค์กร/สถาบันมากที่สุด และเกิดผลในระยะยาว
- สนับสนุนกระบวนการ การกระจายอำนาจของรัฐ
- สร้างความเป็นเจ้าของโครงการ โดยชุมชน อบต. และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการทำงานเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่
- สร้างผลลัพธ์และผลกระทบในระดับต่างๆ
- เพื่อสร้างรูปแบบในการวางแผนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนร่วมกันที่สามารถนำไปปรับใช้ในที่อื่นๆ

- สนับสนุนวิธีการดำเนินงานแบบองค์รวมในการพัฒนางานด้านคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน โดยให้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมในทุกกระดับ และรวมถึงการครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอ
- เพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มเป้าหมายในการใช้ศักยภาพตนเอง และสิทธิมนุษยชนที่ตนเองควรพึงได้รับจากสังคม
- เพิ่มขีดความสามารถของ โครงการชุมชนเพื่อเด็กในบทบาทผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในกระบวนการดำเนินงาน

8.2 สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหากลุ่มเด็กและ เยาวชนเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเด็กและเยาวชน ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มประเด็นเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหา คือ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ ทั้งกำพร้าที่พ่อแม่เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์และเด็กได้รับเชื้อโดยตรง , เด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง หรือพ่อแม่แยกทางกัน ต้องอาศัยกับญาติพี่น้อง ปู่ย่า ตายาย และกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติด อาทิเช่น พ่อแม่ค้าขายโดนตำรวจจับติดตาราง หรือเด็กใช้สารเสพติด จากกรณีปัญหาข้างต้นที่กล่าวมา ในพื้นที่ 10 หมู่บ้านในตำบลบ้านหลวง ได้มีการสำรวจและได้จำนวนเด็กและเยาวชนทั้งหมด (ที่มีอายุ ต่ำกว่า 18 ปี) ได้ข้อมูลทั้งหมด 152 คน (ชาย 86 คน / หญิง 66 คน) แยกตามกลุ่มประเด็นปัญหา ทั้งหมด ตามเหตุปัจจัยความรุนแรงของปัญหา

1. เด็กที่ได้รับผลกระทบจาก ปัญหากำพร้าพ่อแม่และแม่ หรือพ่อแม่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ ต้องอาศัยกับญาติพี่น้อง ปู่ย่า ตายาย จำนวน 116 คน
2. เด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง หรือพ่อแม่แยกทางกัน ต้องอาศัยกับพ่อหรือแม่ บุคคลใดบุคคลหนึ่ง จำนวน 37 คน
3. เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติด อาทิเช่น พ่อแม่ค้าขายโดนตำรวจจับติดตาราง หรือเด็กใช้สารเสพติด จะเป็นข้อมูลเฉพาะ ที่แทรกอยู่ในข้อมูลเด็กทั้งหมด จากการสำรวจทั้ง 153 คน มีจำนวน 18 คน ส่วนมากเป็นเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 –18 ปี ส่วนเด็กที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม ที่พ่อแม่เกี่ยวข้อง อยู่ตั้งแต่ อายุระหว่าง 3 - 15 ปี

8.3 แนวทางการดูแล ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง , เอดส์ และยาเสพติด ในตำบลบ้านหลวง

1. การเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้นำ พัฒนาทักษะ ทักษะคิด และแนวคิดจากการดำเนินงานที่ผ่านมา กระบวนการสร้างให้เกิดเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ กระบวนการดำเนินงานเช่น

เวทีสรุปฐานข้อมูล , เวทีจัดการฐานข้อมูลเด็กและเยาวชน และเวทีร่างกติกาการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ทำให้ผู้นำชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยน และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การประเมินชุมชนแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน และบทบาทผู้นำ และชาวบ้านในชุมชน ในการร่วมทำงานด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกัน พร้อมทั้งได้รับบทบาทที่ร่วมกันสร้างและพึงปฏิบัติร่วมกัน ทั้งการศึกษาสำรวจข้อมูลเชิงลึก เพื่อนำมาดำเนินงานจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชน ในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบลนั้น สามารถทำให้ผู้นำได้เกิดการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 เกิดการเรียนรู้ข้อมูล สถานภาพชุมชน ว่าลักษณะอย่างไร สถาบันองค์กรในชุมชน มีบทบาทในการทำงานพัฒนาชุมชนมาก อาทิเช่น กระบวนการจัดการกองทุนในชุมชน เมื่อจากการที่ได้มีการสรุปเนื้อหาข้อมูลได้ให้ความสำคัญกับจัดการกองทุนเพิ่มในสวัสดิการสังคม ยกตัวอย่าง กองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาท เริ่มจะมีการจัดสรรกำไรกองทุนเข้าร่วมในระดับตำบลเพื่อช่วยเหลือในด้านสงเคราะห์ มากขึ้นโดยจะร่วมกันใน 10 หมู่บ้านซึ่งแต่เดิมในแต่ละหมู่บ้านมีการจัดสรรกำไรกันอยู่แต่เดิมบางบ้านอยู่แล้ว ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นหนึ่งเป็นการเกิดจากการเรียนรู้ข้อมูลในชุมชนที่มีการร่วมกันออกแบบสอบถาม , สำรวจ , ร่วมวิเคราะห์ และกระจายข้อมูลให้ทราบร่วมกัน

1.2 ข้อมูลเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส สามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลที่ตัวเด็กมากขึ้นว่า เด็กและเยาวชนในตำบลปัจจุบัน เป็นอย่างไร ความเป็นอยู่ การศึกษา และสภาพปัญหาครอบครัว กระทบต่อจิตใจของเด็กมาอย่างไร จนสามารถที่จะนำไปสู่กิจกรรมทดลองดำเนินการในช่วง 6 เดือนหลัง พร้อมทั้งเกิดภาคีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี

1.3 แบบสรุปข้อมูลทั้งระดับหมู่บ้าน และตำบล รวมถึงข้อมูลกลุ่มเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองเด็ก ได้มีการนำไปใช้ประโยชน์ส่วนราชการ องค์กรชุมชน องค์กรท้องถิ่น ในตำบลอย่างแพร่หลาย เพราะมีความชัดเจนและข้อมูลจริง จนนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาตำบลบ้านหลวงประจำปี งบประมาณ 2546 - 2547

2. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา

การที่จะสร้างความร่วมมือในชุมชนหรือกลุ่มองค์กรชุมชน โดยเฉพาะความเข้าใจในสภาพปัญหา ของชาวบ้านในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ เรื่องของ “ระบบฐานข้อมูล” ที่ได้รับจากการสำรวจในชุมชน จะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ทุกคนตระหนักและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและป้องกัน เท่าที่ผ่านมามีหลายประเด็นเป็นที่ทำให้ชาวบ้าน องค์กรชุมชน กลุ่มหน่วยงานองค์กรในชุมชนเข้ามีส่วนร่วม คือ

2.1 ระบบฐานข้อมูลที่ได้จากการเก็บโดยผู้นำชุมชน และชาวบ้านร่วมกันในลักษณะกระบวนการผ่านเวทีพิจารณา , เวทีเรียนรู้ปัญหา และการลงไปเก็บข้อมูลเชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายในหมู่บ้านของตนเอง

2.2 การให้ความสนใจของหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล , สถานีอนามัย , โรงเรียน , กลุ่มสตรี , กลุ่มผู้สูงอายุ รวมไปถึงหน่วยงานภาครัฐที่เข้าทำงานในชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ด้วยทำให้เป็นการกระตุ้นและเกิดความกระตือรือร้นถึงความสำคัญของปัญหา

2.3 รูปแบบการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็น การระดมสมอง , การทำความเข้าใจกับปัญหา , เรียนรู้สถานการณ์ โดยฝ่ายเวทีที่สามารถเข้ามีส่วนร่วมในเชิงปฏิบัติ กระบวนการประเมินชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) และการเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางในการทำงาน (AIC) โดยในพื้นที่ตำบลบ้านหลวงถือได้ว่าเป็นพื้นที่ใหม่สำหรับกระบวนการทำงานแนวใหม่ หลาย ๆ คนบอกว่า การที่ผู้นำชุมชนเข้าร่วมประชุมในช่วงตอนกลางคืน เพื่อค้นหาปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งในพื้นที่แต่ละบ้าน เป็นสิ่งที่ใหม่และสนใจที่อยากเรียนรู้

จากประเด็น ทั้ง 3 เป็นสิ่งที่นำมาสู่การสร้างเครือข่ายกระบวนการทำงานที่ผ่านมาและร่วมกันในชุมชนผลักดันการดำเนินงานแก้ไข ป้องกัน และดูแลเด็กและเยาวชนในชุมชนของตำบลบ้านหลวง โดยวัดได้จากการดำเนินการ กิจกรรมทดลองของทีมวิจัย ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมประเมินผลที่สามารถวัดผลได้ถึง การดำเนินงานวิจัยมาตลอดทั้งปี เพราะเป็นการสร้างความร่วมมือ การระดมความคิด , ระดมทุน และระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในตำบลทั้งหมด เพื่อกำหนดและดำเนินการในการแก้ปัญหา ตามศักยภาพ ที่ตนเองมีอยู่ ที่จะนำมาแก้ไข ปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง , เอดส์และยาเสพติด และดำเนินการได้อย่างดี เกิดความร่วมมือในหลายระดับ เช่น องค์การภาครัฐระดับอำเภอ คือ ศูนย์บริการการศึกษาอกโรงเรียนอำเภอแม่เมาะ ให้ความช่วยเหลือด้วยสิ่งของและด้านกิจกรรมทักษะอาชีพ โดยการเพิ่มทักษะให้มีความชำนาญยิ่งขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง เช่น การอบรมทักษะการนวดแผนไทย ทางศูนย์ศึกษาอกโรงเรียนจะมีบุคลากรมาสอนโดยตรงคือ ครูสอนที่มีความชำนาญทางด้านการนวดแผนไทย และงบประมาณหนุนเสริมหลังจากผ่านอบรม เป็นต้น ในระดับตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ให้การสนับสนุนกิจกรรมด้านกีฬาครอบครัวสัมพันธ์ และจัดงานค่ายเด็ก ที่จะเอามุมมองของเด็กต่อการพัฒนาตำบลที่ตนเองอยู่เป็นตัวอย่าง และนำมาประกอบกับแผนงานพัฒนาตำบลได้ รวมไปถึงความร่วมมือองค์กรชุมชน ประชาคม ที่ให้กำลังใจและของขวัญรางวัล การเยี่ยมเยียน พร้อมทั้งเห็นชอบในการดำเนินการจัดครั้งต่อไป ด้วย

3. การจัดกิจกรรมสัมพันธ์ โดยเน้นกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมประเพณีที่สนุกสนาน เข้ามาหนุนเสริมให้คนในตำบล ในชุมชน ได้มีส่วนร่วมเข้ามาร่วมทำกิจกรรม ได้คลายความเครียด ได้มีโอกาสในการพบปะพูดคุยซึ่งกันและกัน ทุกฝ่ายได้มีโอกาสแสดงออกถึงขีดความสามารถของตนเอง

4. การจัดทำกองทุนในการศึกษาวิจัย หรือการจัดทำโครงการของเด็กนักเรียน ที่อบต. เข้ามาสนับสนุน เป็นกระบวนการกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาของตำบล หรือการค้นคว้าความรู้

ที่มีอยู่ในตำบลนำมาใช้ประโยชน์ ด้วยคนในชุมชนได้เข้ามาเรียนรู้ และจัดการกับปัญหาของตนเอง และยังเป็นกองหนุนช่วย อบต. ช่วยตำบลของตนเองอีกด้วย

8.4 ประชาชนในพื้นที่จะมีกระบวนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาลูกในชุมชน ได้อย่างไร

ปัจจุบันการประเมินการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนในตำบลบ้านหลวง ยังเป็นสิ่งที่ต้องทำในระยะยาวและต่อเนื่อง กับระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา สิ่งที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านหลวง ได้เกิดความตระหนักเรียนรู้ ทั้งข้อมูลปัญหา และวิธีการช่วยเหลือในรูปแบบไม่กึ่งแบบ แต่เมื่อเทียบกับการดำเนินงานที่เน้นแต่การช่วยเหลือ สงเคราะห์ด้านปัจจัยเงินนั้นเทียบกันไม่ได้ ตลอดระยะ 1 ปีที่ผ่านมา สิ่งที่เกิดขึ้นทั้งระดับแกนนำชุมชนและชาวบ้านในตำบล คือ

1. ผู้นำเข้าถึงการช่วยเหลือที่มากกว่าสงเคราะห์ที่ต้องคอยแต่ส่งข้อมูลให้หน่วยงานเกี่ยวข้องช่วยเหลือ แต่เมื่อได้เรียนรู้ถึงวิธีการจัดระบบข้อมูล , กระบวนการจัดทำค่าย , การระดมทุนโดยเน้นความร่วมมือจากชุมชน การได้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ทำให้เกิดแนวทางในการทำงานเพื่อเด็กมากขึ้น สังเกตจากการเสนอแผนงานพัฒนาตำบล ทั้งบรรจุอยู่ใน แผนประชาคมหมู่บ้านประชาคมตำบล

2. ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือมากขึ้น ถึงแม้จะช่วยในลักษณะเชิงสงเคราะห์ ด้านเงินทอง สิ่งของก็ถือว่าเห็นความสำคัญ เพราะคนในชุมชนช่วยกันในชุมชนเอง และสิ่งที่เพิ่มเติมอย่างเห็นได้ชัดจากการติดตามประเมินผลของทีมีวิจัย พบว่าคนในชุมชนเริ่มฟื้นฟูนำเอาวัฒนธรรมที่ดีงามเข้ามาใช้ ดังเช่น การไปมาหาสู่กัน มีการพูดคุย ในช่วงเย็นก็นั่งจับเข่าคุยกัน ทำให้ความสัมพันธ์เริ่มฟื้นกลับคืนมากกว่าแต่ก่อน ที่ต่างคนต่างทำมาหากิน ตอนเย็นก็พักผ่อน ดูโทรทัศน์ ไม่ได้ออกมานอกบ้าน

3. กลุ่มผู้สูงอายุเข้ามามีบทบาทในการนำเอาวัฒนธรรมประเพณี เช่น ในวันสงกรานต์ได้มีการละเล่นของผู้เฒ่าผู้แก่มาถ่ายทอดสู่เด็ก ๆ ในวันผู้สูงอายุและวันเด็ก โดยให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้รอยต่อระหว่างผู้สูงอายุกับเด็ก ที่นับวันจะห่างหายไป กลับฟื้นคืนมาสู่ชุมชนอีกครั้ง

4. การช่วยเหลือ และการส่งต่อข้อมูลการช่วยเหลือ ที่เกินขีดความสามารถต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเริ่มที่มากขึ้น กรณีเมื่อมีเด็กที่ได้รับการถูกทุบตี หรือข่มเหงจากญาติ หรือผู้ปกครองที่กระทำเกินขอบเขตต่อผู้ใหญ่บ้าน และมีการส่งต่อถึงนายอำเภอ เป็นการช่วยกันสอดส่องดูแลบ้านใกล้เคียง เมื่อมีความเดือดร้อน เจอกับปัญหา ที่รุนแรง ทุกคนช่วยกันเพื่อหาทางช่วยเหลือบุคคลเหล่านั้นให้พ้นขีดอันตรายได้

จากที่ยกตัวอย่างในช่วง 1 ปีที่ดำเนินการวิจัยศึกษาข้อมูล ทดลองดำเนินกิจกรรม และประเมินผลในแนวทางสังเกต และสัมภาษณ์ ถือว่าสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ความต่อเนื่อง และกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาคงต้องดำเนินต่อไป องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรชุมชนตำบลบ้านหลวง จะต้องเน้นการทำงานที่สร้างคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่มากขึ้น เพราะ

เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันข้าง ถ้าเด็กได้รับแต่สิ่งดี ๆ ต่อไปเด็กจะนำแต่สิ่งดี ๆ และกลับมาพัฒนาชุมชนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

8.5 กลไกการทำงานร่วมกันระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การชุมชน และประชาชน

รูปแบบ 2 รูปแบบ มาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงาน คือ ในนามคณะทำงาน “คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็ก” โดยที่มีคำสั่งพร้อมแต่งตั้งจาก นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง พร้อมร่วมกันกำหนดตำแหน่ง บาท และขอบเขต ร่วมกันทั้ง 2 รูปแบบ คือ

1. คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กหมู่บ้าน (คสค.หมู่บ้าน) ซึ่ง จะมี องค์ประกอบ คนในหมู่บ้าน คือ

1. ผู้ใหญ่บ้าน	เป็นประธาน
2. หัวหน้ากิจการสตรี (ประธานกลุ่มแม่บ้าน)	เป็นรองประธาน
3. หัวหน้าฝ่ายกิจการสวัสดิการสังคม (ประธาน อสม.)	เป็นเหรัญญิก
4. ประธานผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน	เป็นกรรมการ
5. ประธานกลุ่มเยาวชนประจำหมู่บ้าน	เป็นกรรมการ
6. หัวหน้าครัวเรือนเป้าหมาย (ที่ประสบปัญหาเด็ก/เยาวชน) 1 คน	เป็นกรรมการ
7. หัวหน้าครัวเรือนเป้าหมาย (ที่ประสบปัญหาเด็ก/เยาวชน) 1 คน	เป็นกรรมการ
8. อาสาสมัครชาวบ้าน (อพม. 2 คน ชาย/หญิง)	เป็นกรรมการ
9. สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน 1 คน	เป็นกรรมการและเลขานุการ
10. สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน 1 คน	เป็นกรรมการและผู้ช่วย เลขานุการ

บทบาท/หน้าที่

1. ประชุมประจำเดือน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และความจำเป็นเพื่อรับทราบและแลกเปลี่ยนข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินโครงการและการปกป้องคุ้มครองเด็กในหมู่บ้านจากการรายงานของ อพม.

2. รายงานการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กตำบลทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ประธานหรือผู้แทน คสค.หมู่บ้าน มีหน้าที่ต้องเข้าร่วมการประชุม คสค.ตำบล

3. จัดกิจกรรม/สิ่งจูงใจกระตุ้นการดำเนินโครงการ และปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กตลอดการทำงาน ของ อพม.

4. ติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการและการปกป้องคุ้มครองพัฒนาเด็กและเยาวชน

5. ประสานกับอบต.พิจารณาตั้งงบประมาณ เพื่อจัดโครงการป้องกันและคุ้มครองเด็ก

6. ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ พี่นุญเด็กด้อยโอกาสที่ประสบปัญหา เช่น ลูกเอร็ดเอาเปรียบ ลูกรังแก เจ็บป่วย ขาดสารอาหาร เป็นต้น

2. คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กตำบล (คสค.ตำบล) ซึ่ง จะมี องค์ประกอบ คณะกรรมการระดับหมู่บ้านเข้าร่วมในการประสานงานในระดับตำบล คือ

1. กำนัน	เป็นประธาน
2. นายก อบต. หรือ รอง นายก อบต. 1 คน	เป็นรองประธาน
3. ประธานกิจการสตรีระดับตำบล	เป็นเหรัญญิก
4. ประธานคณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กหมู่บ้าน	เป็นกรรมการ
5. ประธานผู้สูงอายุระดับตำบล	เป็นกรรมการ
6. ประธานกลุ่มเยาวชนระดับตำบล	เป็นกรรมการ
7. ประธานประชาคมตำบล	เป็นกรรมการ
8. ปลัด อบต.	เป็นกรรมการและเลขานุการ
9. หัวหน้าทีมวิจัย	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

บทบาท คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กตำบล มีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ สนับสนุน อบต. ในการทำงานด้านสังคม ซึ่งเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

หน้าที่

1. ประชุมร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อรับทราบความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหามาเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กในตำบล
2. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามโครงการ และการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็ก
3. จัดกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน และกิจกรรมสร้างสิ่งจูงใจในการทำงานของ อพม.
4. ช่วยเหลือ สนับสนุนเด็ก/ดำเนินโครงการตามที่ได้รับรายงานจาก คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กหมู่บ้านถ้าเกินขีดความสามารถให้รายงานคณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กอำเภอหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. ประสานงานกับ อบต. พิจารณาตั้งงบประมาณสนับสนุน เช่น การส่งตัวเด็กเข้ารับการรักษายาบาล ส่งตัวไปสถานสงเคราะห์ การสงเคราะห์ ฯลฯ
6. ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ฟื้นฟูเด็กด้อยโอกาสที่ประสบปัญหา เช่น ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกรังแก เจ็บป่วย ขาดสารอาหาร เป็นต้น

นอกจากมีกระบวนการทำงานที่เน้นรูปแบบเชิงรัฐ ที่เน้นการประสานการทำงานเชิงโครงสร้างสายอำนาจแล้ว นั้น ในกลุ่มขององค์กรชุมชนมีการทำงานในรูปแบบถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น คือ กลุ่มคณะกรรมการเครือข่ายประชาคมเอดส์ที่ประกอบด้วย คณะกรรมการที่มาจากผู้นำชุมชน อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มสตรีแม่บ้าน และตัวแทนชาวบ้านที่สนใจที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยมีการประสานงานกับองค์กรเพื่อนร่วมงานทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กร

ภาครัฐทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ตำบล หนึ่งในบทบาทของกลไกองค์การบริหารส่วนตำบล ก็เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนเพราะมีโครงสร้างทางสายงานที่ใกล้ชิดกับชุมชนคือจะมีการแบ่งสรรในบทบาทที่ตนเองสนใจและเหมาะสมที่จะเข้าไปเรียนรู้กระบวนการ รับทราบปัญหา และพร้อมร่วมในกิจกรรม คือ ฝ่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต จะมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง 3 ท่านที่เข้าไปร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานพัฒนาคน โดยบทบาทจะเป็นผู้กระตุ้นและคัดกรองโครงการเบื้องต้นก่อนที่จะมีการนำเสนอสู่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีการประสานงานคือ

- จัดเวทีกระตุ้นระดมสมอง เพื่อหาความต้องการ และสรุปประเด็นร่วม
- นำเสนอแนวคิด กระบวนการเข้าสู่รูปแบบเวทีประชาคมทั้งในระดับตำบลและหมู่บ้าน เพื่อร่วมพิจารณาความสำคัญเห็นชอบ
- นำผลสรุปที่ได้เข้าสู่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้คณะผู้บริหารพิจารณาในแนวทางหลักการ และร่วมกันตระหนักและช่วยเหลือ

นอกจากนี้แล้ว นอกจากในการทำงานกับคณะกรรมการเครือข่ายประชาคมเอดส์แล้ว ในการทำงานกับคณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กและเครือข่ายผู้สูงอายุตำบลบ้านหลวง ในทุกปีจะได้มีการร่วมกันในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลสถิติและประเมินการช่วยเหลือ พร้อมทั้งนำไปเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงการ/งบประมาณและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการทำงานทั้ง 3 ประเด็น คือ ป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือต่อไป โดยทางคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวงจะเป็นบทบาทผู้ประสานและจัดทำระบบฐานข้อมูล ส่วนเครือข่ายผู้นำทั้งกลุ่มผู้เกี่ยวข้องจะได้เรียนรู้กระบวนการในการจัดเก็บข้อมูลเชิงลึก และผ่านกระบวนการพิจารณาเห็นชอบจากระดับหมู่บ้านต่อไป

โดยจากประสบการณ์ในการดำเนินงานดังกล่าว ทีมวิจัยได้เข้าร่วมกระบวนการตลอดและได้บทสรุปร่วมกัน หรือชุดประสบการณ์ตรง คือ คณะทำงานได้มีการประสานงานได้ในระดับหนึ่ง เพราะตามโครงสร้างแล้ว การมีส่วนร่วมของบุคคล ผู้นำ กลุ่มเป้าหมาย เข้ามาร่วมในการทำงานเป็นรูปแบบและกลไกที่จะขับเคลื่อนงานได้ แต่ปัญหาคือ บางครั้งการทำงานในลักษณะที่เป็นรูปแบบมากเกินไป ทำให้เกิดการมองถึงงบประมาณที่จะต้องเป็น องค์ประกอบที่สำคัญทุกครั้ง โดยประกอบกับกิจกรรมมีการขาดช่วง ขาดความต่อเนื่องตามแผนที่วางไว้ จึงดูเหมือนขาดการให้ความสำคัญในประเด็นงาน ซึ่งต้องปรับปรุงมากในเรื่องของ ทักษะคติของผู้นำ โดยเฉพาะความตระหนักการรู้สึกเป็นเจ้าของของปัญหา ในบทบาทผู้นำชุมชน แต่ที่ผ่านมามีถือว่าเป็นกลไกหนึ่งที่จะขับเคลื่อนกระบวนการทำงานให้นำไปสู่การแก้ไขได้

8.6 ประสพการณ์ที่ได้รับภาพรวมในการดำเนินงานวิจัย

1. เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีบิดามารดา หรือบิดา หรือมารดา เกิดการเจ็บป่วยอันเนื่องมาจาก

เอดส์ เด็กๆที่เป็นลูกจะต้องเผชิญกับปัญหาความเครียด ความกดดันในภาวะที่บิดามารดา เจ็บป่วย การแบกภาระในการดูแลบิดามารดาที่เจ็บป่วย การที่จะต้องเผชิญกับภาระอารมณ์ความคับข้องใจของบิดามารดาที่เครียดและกังวล หรือการกระทำของบิดามารดาที่พยายามฆ่าตัวตาย การเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวัน เด็กบางคนต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองมาเป็นผู้นำครอบครัว ต้องรับผิดชอบมากขึ้น ปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กในการปรับตัวต่อการเผชิญปัญหาต่างๆ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว การเก็บกด การซึมเศร้า ฯลฯ เมื่อบิดามารดาเสียชีวิตยิ่งทำให้เด็กรู้สึกหดหู่ โดดเดี่ยว

2. สภาพปัญหาการขาดผู้ดูแลที่เหมาะสม

ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับเด็กอีกประการ คือ ปัญหาของเด็กที่กำลังเข้าสู่วัยรุ่น แต่เด็กยังไม่พร้อมที่จะดูแลตนเอง หรือเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่บิดามารดาเสียชีวิตหมดแล้ว ขาดผู้ชี้นำขาดญาติมิตรหรือไม่มีผู้ใหญ่ดูแล หรือเด็กบางคนครอบครัวดั้งเดิม แต่เกิดช่องว่างระหว่างวัยหรือญาติผู้ใหญ่ไม่มีศักยภาพในการดูแลเด็ก เช่น ครอบครัวยากจน ไม่มีรายได้ เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุห่างจากเด็กเกินไปทำให้ขาดทักษะการเข้าใจวัยรุ่น จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้เด็กต้องออกจากบ้านอยู่เพียงลำพัง ขาดผู้ดูแล ขาดแบบแผนชีวิต

จากสภาพปัญหาของเด็กจะเห็นได้ว่าปัญหาเหล่านี้จะต้องทำงานเชิงลึก ต้องใช้ระยะเวลาในการจัดการแก้ไขเพื่อช่วยเหลือเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กปรับตัวอยู่ในสังคมได้ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง และเครือข่ายองค์กรชุมชน ในตำบลบ้านหลวงได้พัฒนารูปแบบ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของอบต. ในการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมตามที่ได้กำหนดไว้ในพรบ. อบต. โดยคาดหวังว่า โครงการจะเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนร่วมกัน ที่นำไปใช้ในตำบลอื่นๆ ที่มีปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในเรื่องการดำเนินงานส่งเสริมพัฒนา ช่วยเหลือ และเกื้อกูลเด็กในสังคม

8.7 ข้อเสนอแนะ

1. การทำงานกับสภาวะอารมณ์และจิตใจของเด็ก ต้องพัฒนาบุคลากรที่ทำงานด้านเด็ก ให้มีทักษะในการจัดการกับปัญหาทางอารมณ์ที่ซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาวะอารมณ์ของเด็กที่สูญเสียบุคคลที่รักเนื่องมาจากเอดส์ ทั้งในการทำงานรายบุคคล และการใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

กระบวนการทำงานด้านอารมณ์และสังคม บุคลากรมีความจำเป็นสูง เพราะความรู้และทักษะของคนทำงาน คือ เครื่องมือในการจัดการแก้ไขปัญหาทางจิตใจและสังคมของเด็กมาก

กว่า การจัดการบริการทางด้านสาธารณสุขที่มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ครบเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา

2. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นช่วยพัฒนาทางด้านอารมณ์ และสังคม ได้อารมณ์รู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกื้อกูลกัน ซึ่งจะมีผลต่อสภาวะอารมณ์ของเด็กในเชิงบวก

3. ต้องการสนับสนุนด้านวิชาการเกี่ยวกับการทำงานสังคมสงเคราะห์และจิตวิทยารายบุคคล จิตวิทยาครอบครัว และการใช้กระบวนการกลุ่มในการแก้ไขปัญหาทางอารมณ์และจิตใจของเด็ก

บรรณานุกรม

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข คู่มือการให้บริการปรึกษาเรื่องโรคเอดส์แบบกลุ่ม
(Group Counselling) ปีพ.ศ. 2539

พระธรรมปิฎก โครงการวิจัยระยะยาวในเด็กไทย (PCTC) การพัฒนาการแบบองค์
รวมของเด็กไทยและโครงการภาคีเพื่อเด็กไทย ปี พ.ศ.2544

กลุ่มปัญญาวิวัฒน์ การใช้ Group Support เยียวยาอารมณ์ความรู้สึกด้านการสูญเสีย
ของเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์, 2544

ภาคผนวก

ชื่อและประวัตินักวิจัย

1. หัวหน้าทีมวิจัยงานวิจัย

1. นายเรวัตร์ คำปวน

อายุ	42 ปี
การศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่
ที่อยู่	119 หมู่ 4 ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ 50280
การทำงาน	2544 – รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง 2544 – สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง หมู่ที่ 4 อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่

2 รายชื่อทีมนักวิจัย

1.นายสุรินทร์ วงศ์คำ

อายุ	31 ปี
การศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่
ที่อยู่	10 หมู่ 5 ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ 50280
การทำงาน	ลูกจ้างประจำองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่

2. นางกฤษฎิญา วิริยะ

อายุ	30 ปี
การศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนรังษีวิทยา อ.ฝาง จ.เชียงใหม่
ที่อยู่	30 หมู่ 1 ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ 50280 โทรศัพท์ 053-377462
การทำงาน	2535- 2544 ครูอาสาสมัครสอนชาวเขา พื้นที่ตำบลบ้านหลวง 2545- เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์บ้านโละป่าไคร้ ต.บ้านหลวง

3. นางสาวฝน บัวแก้ว

อายุ 34 ปี
 การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 ร.ร.บ้านหลวง ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ จ. เชียงใหม่
 ที่อยู่ 107 หมู่ 2 ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ 50280 โทรศัพท์ 053-377191
 การทำงาน 2536 - ถึงปัจจุบัน ประธานกลุ่ม อสม. หมู่ 2 ต.บ้านหลวง
 2544 – สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง หมู่ 2

4. นายอินเนตร ปันสม

อายุ 38 ปี
 การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อ.แม่เมาะ จ. เชียงใหม่
 ที่อยู่ 44 หมู่ 5 ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ 50280
 การทำงาน 2544 - สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง หมู่ 5
 อาชีพ ค้าขาย

5. นายลาอี จะเลื่อ

อายุ 27 ปี
 การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่เมาะวิทยาคม อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่
 ที่อยู่ 7 หมู่ 10 ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ 50280
 การทำงาน 2544 – สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง หมู่ 10

6. นายยาพู ปอแสนใจ

อายุ 28 ปี
 การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดนันทาราม อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่
 ที่อยู่ 31 หมู่ 10 ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ 50280
 การทำงาน 2544 – สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง หมู่ 10

ผู้ประสานงานวิจัย

ชื่อ	นายวินัย ชั่นคำกาศ
อายุ	28 ปี
การศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการพัฒนาชุมชน สถาบันราชภัฏลำปาง
ที่อยู่	45 หมู่ 7 ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ 50280 โทรศัพท์ 053-451706 / 09-5557709
การทำงาน	2544 - เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง